

יחזקאל - מצודת ציון

א ב ג ד ה ו ז ח ט י יא יב יג יד טו טז
יז יח יט כ כא כב כג כד כה כו כז כח כט ל
לא לב לג לד לה לו לז לח לט מ מא מב מג
מד מה מו מז מח

יחזקאל פרק-א

[א] **כבר**. כן שם הנהר : **[ד]** **מתלקחת**. מתלהב ובוער כמו ואש מתלקחת בתוך הברד (שמות ט) והוא מלשון לקיחה כי הלהב נלקח ונאחז בדבר הנשרף : **ונוגה**. ענין הארה וזריחה כמו מנוגה נגדו (תהלים יח) : **כעין**. כגוון כמו ועינו כעין הבדולח (במדבר יא) : **ההשמל**. הוא הזך אשר באש המנוקה מן העשן, אף היא מלה מורכבת חש מל וחש הוא ענין שתיקה כמו עת לחשות (קהלת ג) ומל הוא מלשון מלה ודבור : **[ה]** **חיות**. ר"ל ממין החי וכת"י בריין : **דמות**. צורות : **להנה**. להן : **[ז]** **ישרה**. שוה מבלי עקום פרקים : **וכף**. הוא תחתיות הרגל : **ונוצצים**. מלי ניצוץ אש : **וקלל**. מזוקק ומזהיר וכן ומרגלותיו כעין נחושת קלל (דניאל י) : **[ח]** **רבעיהם**. ת"י סטריהון והוא מלשון רבע כי כל צד הוא רבע כי ארבע צדדים יש : **[ט]** **חוברות**. ר"ל נוגעות : **אשה אל אחותה**. כן יאמר בדברים השווים וכן ופניהם איש אל אחיו (שמות כה) : **יסבו**. מלשון סבוב והפנה : **עבר**. צד : **[יא]** **וכנפיהם**. באה הוי"ו במקום עם וכן ויוסף היה במצרים (שם א) ור"ל עם יוסף שהיה במצרים : **פרודות**. ענין פרישה כמו מפוזר ומפורד (אסתר ג) : **גויתהנה**. גופיהן כמו גוית שאול (ש"א ל"א) : **[יב]** **הרוח**. ענין רצון כמו הנני נותן בו רוח (ישעיה לז) : **[יג]** **בוערות**. דולקות : **הלפידים**. כן יקרא העץ שהשלהבת קשורה בו וכן כלפיד יבער (שם סב) : **[יד]** **הבזק**. כמו הברק כי זסשר"ץ מתחלף : **[טו]** **אופן**. גלגל כעין של עגלה : **[טז]** **תרשיש**. שם אבן יקר : **[יח]** **וגביהן**. מלי גבוהות וכן וגבותם : **עינים**. גוונים הרבה והוא מלשון כעין תרשיש : **[כ]** **לעומתם**. ר"ל שוה להם וכן לעומת קלעי החצר (שמות

לח) : החיה. ר"ל כל חיה או שאמר שם הכלל : **[כב]** **רקיע**. עגין שטיחה ופרישה כמו לרוקע הארץ (תהלים קלז) : **הקרח**. הוא הגליד הנקפה והנקרש ע"פ המים בימי הקור וכן משליך קרחו (שם קמז) : **[כג]** **ישרות**. מלשון ישר ושוה : **[כד]** **המולה**. ענין המיה ושאון וכן לקול המולה (ירמיה יא) : **תרפינה**. מלשון רפיון והשקטה :

יחזקאל פרק-ב

[א] **אותך**. כמו אתך והתיי"ו בדג"ש ור"ל עמך : **[ג]** **עצם היום**. גוף היום וכן בעצם היום הזה (בראשית ז) : **[ד]** **קשי פנים**. הוא הפוך מן בושת הפנים כי זהו פניו רכות וממהר להלבין בשביל בושה קטנה ולא כן קשה הפנים : **[ה]** **מרי**. ענין מרד כמו ממרים הייתם (דברים ט) : **[ו]** **סרבים**. מל' סרוב ומיאון : **וסלונים**. מין קוצים כמו סלון ממאיר (לקמן כח) : **עקרבים**. הם מין קוצים כמו ואני בעקרבים (דה"ב י) : **תחת**. ענין שבר ופחד כמו אל תחת (ירמיה א) : **[ח]** **פצה**. פתח כמו פציתי פי (שופטים יא) : **[ט]** **שלוחה**. ענין הושטה כמו ידה ליתד תשלחנה (שם ה) : **מגלת**. מל' גליון ואגרת ויקרא כן ע"ש שגולליון אותו : **ספר**. ענין כתיבה ע"ש שיש בו ספורי דברים : **[י]** **קינים**. מל' קינה : **והגה**. ענין המיה כעין יללה וכן אהגה כיונה (ישעיה לח) : **והי**. הוא ענין מספד ונהי :

יחזקאל פרק-ג

[ה] **עמקי**. ר"ל קשה : **שפה**. כן יקרא לשון עם כמו ושפה אחת לכולם (בראשית יא) : **[ו]** **תשמע**. ענין הבנה : **אם לא**. הוא ענין שבועה כאדם האומר אם לא כן הוא יהיה כזאת וכזאת וגזם ולא אמר וכן אם לא בתים (ישעיה ה) : **[ז]** **לא יאבנו**. לא ירצו כמו לא אבה יבמי (דברים כה) : **[ח]** **לעומת**. נוכח : **[ט]** **כשמיר**. הוא ברזל החזק וכן כצפורן שמיר (ירמיה יו) : **מצור**. מסלע : **[יג]** **משיקות**. מל' נשיקה כי בהגעתן זו לזו כאלו נושקות זו לזו : **[יד]** **בחמת**. מל' חמה וכעס : **[טו]** **משמים**. ענין תמהון ושתיקה כמו אשתומם כשעה חדא (דניאל ד) : **[טז]** **מקצה**. מסוף : **[יז]** **צופה**. הוא העומד על מגדל העיר ומביט מי ומי הבאים אל העיר : **והזהרת**. מל' אזהרה : **[יח]** **אבקש**. ר"ל אדרוש לשלם גמול עליה : **[כה]** **עבותים**. חבלים עבות בת ג' יתרים : **ואסרוך**. ענין קשור : **[כו]** **חכך**. החיך מה שמעל הלשון :

יחזקאל פרק-ד

[א] לבנה. עשוי מן הטיט ומייבשים בחמה או שורפים אותו באש וכן נלבנה לבנים (בראשית יא) : **וחקות.** מלשון חקיקה : **[ב] מצור.** האויבים המקיפים העיר ללכדה יקרא מצור כי מצירים להם : **דיק.** הוא מגדל הנבנה ללכוד העיר וכן ויבנו עליה דיק (ירמיה נב) : **סוללה.** הוא תל העפר ששופכים מול העיר לעלות עליו ללחום על העיר וכן וישפוך סוללה (דניאל יא) : **מחנות.** צבאות עם : **כרים.** הם אילי ברזל עשויים לנגח בהם בתומה להפילה כמוזכר ביוסיפון : **[ג] מחבת.** שם כלי מה : **קיר.** כותל : **והכינותה.** מל' הכנה : **אות.** סימן : **לבית ישראל.** על בני יהודה יאמר : **[ד] תשא.** ענין כפרה וסליחה כמו כל תשא עון (הושע יד) : **[ה] שני.** מל' שנה : **ונשאת.** תכפר : **[ו] וכלית.** ענין השלמה : **[ז] תכין.** מל' הכנה : **חשופה.** גלויה כמו חשפי שובל (ישעיה מו) : **[ט] חטין וגוי.** שמות מיני תבואה וקטניות : (א) במשורה. כן נקרא מדת הלח כמו במשקל ובמשורה (ויקרא יט) : **ההין.** שם מדה : **[יב] ועוגת.** היא חררה האפויה ע"ג גחלים וכן עוגה בלי הפוכה (הושע ז) : **בגללי.** כן יקרא הצואה כמו כגללו לנצח יאבד (איוב כ) ולתוספת ביאור אמר צאת האדם : **תעגנה.** מל' עוגה ר"ל תאפינה לעשותה עוגה : **[יג] טמא.** ר"ל נתעב ומאוס : **אדיחס.** מל' דחיה : **[יד] אהה.** ענין לשון צעקת יללה : **מטומאה.** תעובה ומאוס : **פגול.** מתועב כמו ומרק פגולים (ישעיה סו) : **[טו] צפיעי.** הוא הגלל כי כל דבר היוצא מהגוף קרוי צפיעי כמ"ש הצאצאים והצפיעות (שם כב) : **תחת.** במקום : **[טז] מטה לחם.** על שנשענים על הלחם לאכול לשבעה אמר מטה בל' שאלה וכן כל מטה לחם שבר (תהלים קה) : **ובשממון.** בתמהון לבב והוא ענין בהלה ופחד : **[יז] ונשמו.** ענין תמהון : **ונמקו.** ענין המסה והמגה :

יחזקאל פרק-ה

[א] תער. הוא סכין העשוי לגלח בו וכן והעבירו תער (במדבר ה) : **הגלבים.** הם הספרים ודוגמתו בתרגום ירושלמי כי כל זקן גרועה (ישעיה טו) תרגמו ירושלמי גליבא : **והעברת.** מל' העברה ועל הגלוח יאמר : **[ב] באור.** להב אש : **תבעיר.** מל' הבערה ושריפה : **כמלאות.** ענין השלמה כמו ובמלאות ימי טהרה (ויקרא יב) : **תזרה.** ענין פזור כמו וזריתי פרש (מלאכי ב) : **אריק.** מל' ריק ור"ל ארוקן אותה מתערה וכן שמן תורק (ש"ה א) : **[ג] וצרת.** ענין קשירה כמו מי צרר מים בשמלה (משלי ל) : **בכנפיך.** שולי הבגד כמו על כנפי בגדיהם (במדבר ט) : **[ו] ותמר.** מל' תמורה וחלוף : **[ז] יען.** בעבור : **המנכס.** מל' המון עם רב : **[י] וזריתי.**

אפזר : רוח. פאה ועבר : **[יא]** **אם לא**. הוא ענין לשון שבועה כאדם האומר אם לא כן הוא יהיה כזאת וכזאת וגזם ולא אמר וכן אם לא בתים רבים (ישעיה ה) : **שקוציך**. מלי שקץ ותעוב ועל העכו"ם יאמר : **אגרע**. מלי גרעון וחסרון : **תחוס**. מלי חס וחמלה : **[יב]** **אזרה**. אפזר : **אריק**. מלי ריק : **[יג]** **וכלה**. ענין השלמה : **והניחותי**. מלי הנחה : **והנחמתי**. מלי תנחומין : **בקנאתי**. ענין כעס כמו הס קנאוני בלא אל (דברים לב) : **[יד]** **לחרבה**. מלי חורבן : **[טו]** **וגדופה**. ענין בזיון כמו את מי חרפת וגדפת (ישעיה לז) : **מוסר**. ענין תוכחה : **ומשמה**. ענין תמהון : **ובתוכחות**. ענין גמול עונש כמו והוכח במכאוב (איוב לג) : **[טז]** **חצי**. ר"ל מכאובי ואמר בלי שאלה על השדפון והירקון והארבה : **מטה לחם**. משען לחם ועל כי נשענים על הלחם לאכול לשבעה אמר מטה בלשון שאלה : **[יז]** **ושכלוך**. ענין מיתה והריגה כמו ושכלה אתכם (ויקרא כו) :

יחזקאל פרק-ו

[ג] **לאפיקים**. הוא מקום שנגרים שם המים בחוזק וכן כאפיקים בנגב (תהלים קכו) : **ולגאיות**. מלי גיא ועמק : **במותיכם**. מלי במה והיא מזבח אבנים : **[ד]** **ונשמו**. מלי שממון : **חמניכם**. מלי חמה : **גלוליכם**. דמות עובדי גלולים המאוס כגלל של רעי : **[ה]** **פגרי**. כן נקרא גוף ההרוג : **וזריתי**. אפזר : **[ו]** **תחרבנה**. מלי חורבן : **תישמנה**. מלי שממון : **למען**. ענינו כמו באופן ודוגמתו למען ינוח שורך וחמורך (שמות כג) ופירושו באופן שינוח : **יחרבו**. מלי חורבן : **ויאשמו**. מלי שממון : **ונשבתו**. ענין בטול כמו שבת נוגש (ישעיה יד) : **ונגדעו**. ענין כריתה כמו שקמים גדעו (שם ט) : **ונמחו**. ענין המסה והשחתה כמו וימח את כל היקום (בראשית ז) : **[ח]** **והותרתי**. מלי נותר : **פליטי**. ענין המלטה כמו ויבא הפליט (שם יד) : **בהזרותיכם**. ענין פזור : **[ט]** **נשבו**. מלי שבי : **נשברתי**. ענינו שברון רוח ועצבון : **את לבם**. מלבם וכן ואת עיניהם כמו כצאתי את העיר (שמות ט) ופירושו מהעיר : **הזונה**. הוא ענין הסרה ולכן נקראת מנאפת בשם זונה על כי סרתה מדרכי הצניעות : **ונקוטו**. ענין כריתה כמו ונקטתם בפניכם (לקמן כ) : **אל הרעות**. על הרעות ר"ל בעבור הרעות : **[י]** **אל חנם**. בחנם כמו ואל הארון (שמות כה) : **[יא]** **ורקע**. ענין שטיחה ורדוד כמו כסף מרוקע (ירמיה י) : **אח**. כמו האח ויאמר על השמחה ועל הצער : **[יב]** **והנצור**. מלשון מצור : **[יג]** **רמה**. גבוהה : **רענן**. ענין לחות ורטיבות כמו בשמן רענן (תהלים צב) : **אלה**. שם אילן סרק : **עבותה**. קלועה כעין גדיל כמו וענף עץ עבות (ויקרא כג) : **ניחות**. מלי נחת רוח : **[יד]** **ומשמה**. ענין תמהון : **דבלתה**. כמו רבלתה ברי"ש וכן דעואל רעואל (במדבר א ב) והוא המקום שישב בה נ"י בעת שהביאו לו את צדקיהו כמ"ש ויעלו אותו אל מלך בבל רבלתה בארץ חמת (ירמיה נב) ויתכן שהיא חמת רבה והיא בצפון א"י ונזכר בסוף הספר בגבולי א"י לעתיד :

יחזקאל פרק-ז

[ב] כנפות. קצות : **[ד] תחוס.** מל' חס וחמלה : **[ו] הקיץ.** מל' הקצה והערה מן השינה : **[ז] הצפירה.** ענין שחר ובוקר כמו ישוב ויצפור (שופטים ז) : **מהומה.** ענין רעש ובלבול : **הז.** הוא מל' הוד והדר : **[י] צץ.** מל' ציץ והוא גלוי הפרח כמו ויצץ ציץ (במדבר יז) : **[יא] מהמונס.** המון עם רב : **מהמהם.** הוא מל' הומיה : **נה.** מל' נהי ויללה וכן וינהו וכו' אחרי ה' (ש"א וז) : **[יג] חייתם.** נפשם כמו וחיתו באור תראה (איוב לג) : **חזון.** נבואה : **[יד] בתקוע.** כן יקרא השופר על כי יתקעו בו : **חרוני.** חרון אפי : **[טו] מבית.** מבפנים : **יאכלנו.** ישחיתנו : **[טז] ופלטו.** ענין המלטה : **אל ההרים.** בהרים : **הגאיות.** מל' גיא ועמק : **[יז] תרפינה.** מלשון רפיון : **[יח] פלצות.** רעדה וחרדה כמו ועמודים יתפלצון (איוב ט) : **קרחה.** ענין מריטת השער וכן באה קרחה (ירמיה מז) : **[יט] לנדה.** לרחוק ולתעוב כנדה והוא מל' נדידה והרחקה : **עברת.** מל' עברה וזעם : **[כ] וצבי.** ענין הדר ויופי וכן לצבי ולכבוד (ישעיה ד) : **עדינו.** מל' עדי וקשוט וכן ועדית עדי (לקמן כג) : **לגאון.** ענין רוממות : **[כא] הזרים.** העכו"ם : **וחללוהו.** מל' חולין ובזיון : **[כב] והסבותי.** מל' סביב והפנה : **צפוני.** מל' הסתר וכן תצפון אתך (משלי ב) : **פריצים.** רשעים הפורצים גדר האמת והנכוחה : **[כג] הרתוק.** שלשלאות כמו ורתוקות כסף צורף (ישעיה מ) : **[כד] והשבתי.** אבטל כמו שבת נוגש (שם לח) : **ונחלו.** מל' חלול : **[כה] קפדה.** ענין כריתה כמו קפדתי כאורג חיי (שם לח) : **ואין.** ואיננו : **[כו] הוה.** ענין שבר כמו עד יעבור הוות (תהלים נז) : **תבהלנה.** מל' בהלה ופחד :

יחזקאל פרק-ח

[א] ותפול. ענין חניה : **[ב] זהר.** הארה וזריחה : **כעין.** כגוון : **[ג] תבנית.** דמות כמו תבנית המשכן (שמות כה) : **בציצית ראשי.** ר"ל שער ראשי כי כל דבר היוצא מן הגוף קרוי ציץ וכן תנו ציץ למואב (ירמיה מח) : **סמל.** ענין צורה וכן תמונת כל סמל (דברים ד) : **הקנאה המקנה.** ענין כעס והקנטה כמו הם קנאוני בלא אל (שם לב) : **[ז] חור.** פתן (ישעיה יא) : **בקיר.** בכותל : **[ח] חתר.** ענין חפירה כמו חתר בחושך בתים (איוב כד) : **נא.** עתה : **[י] תבנית.** דמות : **רמש.** כן יקראו בריות קטנות קצרי רגל שאין הלכסם ניכר וכן כל רמש אשר הוא חי (בראשית ט) : **שקץ.** הוא כמו שרץ : **מחוקה.** מל' חקיקה : **[יא] מקטרתו.** המחבת שמקטירין בו : **ועתר.** ענין רבוי כמו עתרת שלום (ירמיה לג) : **ענן.** עשן : **[יב] משכיתו.**

מל' סכך ור"ל רצוף ברצפת אבנים וכן והחומה נשגבה במשכיתו (משלי יח) כי הדרך לעשות רצפת אבנים בחדר נסתר כי שמה יצפון האוצר : **[יד]** **מבכות**. מל' בכיה : **התמוז**. כן שמו ע"ש ההיסק שעושים בו כמו למזא לאתונא (דניאל ג) : **[יז]** **הנקל**. באה הה"א במקום אשר וכן ההלכוא אתו (יהושע י) : **מעשות**. במ"ם השלילה ור"ל מבלי עשות וכן מהמטיר עליו מטר (ישעיה ה) : **הזמורה**. מל' זמר : **אפס**. חוטמם :

יחזקאל פרק-ט

[א] **פקודות**. מל' פקיד וממונה : **[ב]** **מפנה**. מל' פניה : **מפצו**. משבר ומפצץ וכן מפץ אתה לי (ירמיה נא) : **בזים**. פשתים כמו מדו בד (ויקרא ו) : **וקסת**. הוא מכלי הכתיבה : **[ג]** **נעלה**. ענין סלוק כמו ונעלה הענן (במדבר ט) : **הכרוב**. הם הכרובים שעל הכפורת וקראם בשם כולל כרוב וכן כי רוח החיה (לעיל א) : **מפתן**. אסקופה כמו הדולג על המפתן (צפניה אי') : **[ד]** **והתוית תו**. ענין רושם וסימן כמו ויתו על דלתות השער (ש"א כא) : **מצחות**. מל' מצח : **והנאנקים**. גם הוא ענין אנחה כמו אנקת אסיר (תהלים קב) : **[ו]** **תחלו, ויחלו**. מלשון התחלה : **[ח]** **ונאשאר**. כמו ונשאר : **אהה**. ענין ל' צעקת יללה : **[ט]** **מטה**. מל' הטיה :

יחזקאל פרק-י

[א] **אל הרקיע**. על הרקיע : **הכרובים**. תרגום של תנוק הוא רביא : **[ב]** **בינות**. מלשון בין : **לגלגל**. למ"ד במקום ה"א הידיעה והם האופנים וקראם בשם הכללי : **לכרוב**. כמו הכרוב : **חפניך**. כן יקרא פיסת היד כמו מלא חפניכם (שמות ט) : **לכרובים**. כמו הכרובים : **[ד]** **וירם**. מל' הרמה וסלוק : **הכרוב**. קראם בשם הכללי : **מפתן**. אסקופה : **נוגה**. ענין הארה וזריחה : **[ז]** **וישלח**. ענין הושטה : **וישא**. ענין לקיחה כמו ישא ברכה (תהלים כד) : **[ט]** **כעין**. כגוון : **[יא]** **רבעיהם**. ת"י סטריהון והוא מלשון רבע כי כל צד הוא רבע כי ארבע צדדים יש : **יסבו**. מלשון סבוב והפנה : **[יב]** **בשרם**. על גופם יאמר בלשון שאלה : **וגביהם**. כן נקרא אחורי הגוף כמו על גבי חרשו חורשים (שם קכט) : **עינים**. מלשון עין : **[יד]** **הכרוב**. תרגום של תינוק הוא רביא : **[טו]** **וירמו**. ענין סלוק והפרשה : **החיה**. קרא בשם כללי : **[טז]** **ובשאת**. מלשון נשיאה והרמה : **[יז]** **אותם**. עמהם : **רוח**. ענין רצון : **[יט]** **לעומתם**. ר"ל בשוה להם : **הקדמוני**. המזרחי : **[כב]** **ואותם**. ועצמם וכן והשיאו אותם עון אשמה (ויקרא כב) : **עבר**. פאה וצד :

יחזקאל פרק-יא

[ג] הסיר. הקדרה כמו סיר נפוח (ירמיה א) : **[ה]** ותפול. ענין חניה : ומעלות. מלי עליה : רוחכם. ענין מחשבה ורצון : **[ז]** הוציא. כמו להוציא או כמו אוציא : **[ט]** זרים. עמים עכו"ם : שפטים. משפט גמול : **[י]** על גבול. סמוך לגבול : **[יא]** אל גבול. כמו על גבול : **[יג]** אהה. הוא ענין לשון יללה : כלה. כמו הכלה בה"א התימא : **[טו]** גאולתך. כן יקרא הקרוב על כי הוא ראוי לגאול נחלתו מיד הלוקח וכן כי גואל אתה (רות ג) : למורשה. מלי ירושה : **[טז]** הפיצותים. ענין פזור כמו כי נפץ העם (ש"א יג) : **[יח]** שקוציה. ענין תעוב ומאוס : **[כ]** למען. ענינו כמו באופן וכן למען יחרבו (לעיל ו) : **[כא]** לב. תוכיות הדבר ועקרו יקרא לב וכן בלב ים (שמות טו) : נתתי. כמו אתן כי דברי הנבואה ברורה כאלו כבר נעשתה : **[כג]** ויעל. נסתלק : **[כד]** נשאתני. ענין לקיחה כמו ישא ברכה (תהלים כד) :

יחזקאל פרק-יב

[ב] המרי. ענין מרד וסרוב : **[ה]** חתר. ענין חפירה וכן חתר נא בקיר (לעיל ח) : בקיז. בכותל : **[ו]** בעלטה. ענין חושך אפלה כמו ועלטה היה (בראשית טו) : מופת. סימן ואות : **[יב]** לעין. כמו בעין למ"ד במקום בית וכן ישבת לכסא (תהלים ט) : **[יג]** ונתפש. ענין לכידה : במצודה. שם כלי מכלי הצדיה וכן מצודים וחרמים (קהלת ז) : **[יד]** אגפיו. כנפיו וכן אתה וכל אגפיד (לקמן לט) ועל התפשטות החיילות יאמר וכמ"ש מוטות כנפיו (ישעיה ח) : אזרה. ענין פזור כמו וזריתי פרש (מלאכי ב) : רוח. פאה ועבר : אריק. מלי ריק ור"ל אוציא וארוקן חרב מתיקה וכן שמן תורק (ש"ה א) : **[יח]** לחמד. מאכלך : ברעש. ענין תנועת הרעדה : ברגזה. ענין חרדה ופחד : **[יט]** בשממון. תמהון לבב : תשם. לשון שממה : מחמס. ענין גזל ועושק : **[כ]** הנושבות. מיושבות באנשים : תחרבנה. מלי חורבן : **[כב]** מה. כמו למה וכן מה יתאונן אדם חי (איכה ג) : חזון. נבואה : **[כג]** השבת. ענין בטול כמו שבת נוגש (ישעיה יד) : **[כד]** ומקסם. מלי קסם והוא ענין כשוף : חלק. חלקלקות ודברי חנף : **[כה]** תמשך. ענין אריכת זמן : **[כז]** ולעתים. מלי עת וזמן :

יחזקאל פרק-יג

[ג] הוי. הוא ענין לשון יללה : הנבלים. הפחותים ונבזים כמו ונבל נבלה ידבר (שם לב) : רוחם. ענין רצון : **[ד]** כשועלים. שם חיה מה : בחרבות. מל' חורבה : **[ה]** בפרצות. מל' פרצה ושבר : ותגדרו גדר. ענין בנין כותל : **[ו]** ויחלו. מלשון תוחלת ותקוה : **[ט]** בסוד. ענין קבוץ ואסיפה כמו בסוד משחקים (ירמ' ט) : **[י]** הטעו. מל' הטעאה ומתעה : חיץ. הוא מל' מחיצה המוזכר בדרז"ל : טחים. ענין מריחה לסתום הנקב וכן וטח את הבית (ויקרא יד) : תפל. כל דבר שאינו מתוקן כל צרכו קרוי תפל וכן היאכל תפל מבלי מלח (איוב ו) : **[יא]** היה. כמו יהיה : שוטף. יורד בחוזק : ואתנה. כמו ואתן : אלגביש. הוא כמו שתי מלות אל גביש ור"ל אבני ברד דומות אל גביש והוא אבן יקר כמו ראמות וגביש (שם כח) : **[יב]** הקיר. הכותל והוא החיץ שזכר : **[יד]** והרסתי. מל' הריסה ונתיצה : ונגלה. מלשון גלוי : **[טו]** וכליתי. ענין השלמה : **[יח]** למתפרות. מל' תפירה : כסתות. כעין כרים העשויים למצעות המטה ובדרז"ל ובא למעטה בכרים ובכסתות (סוכה ג) : אצילי. הם בתי השחי תחת הזרועות וכן תחת אצילות ידיך (ירמיה לא) : ידי. כמו ידים ונפלה המ"ם וכן וקרע לו חלוני (שם כב) : המספחות. היא כמו מטפחות והוא כעין צעיף כמו והמטפחות והחריטים (ישעיה ג) ולפי שהן נדבקות ונצמדות על הראש אמר מספחות מל' ספחני נא (ש"א ב) : לצודד. מל' צדיה ולכידה : לכנה. שלכן : **[יט]** ותחללנה. מל' חלול ובזיון : בשעלי. כן יקרא האגרוף וכן מי מדד בשעלו מים (ישעיה מ) : ובפתותי. ענין חתיכות ופריסות כמו פתות אותה פתים (ויקרא ב) : **[כ]** שם. ר"ל בהם : לפורחות. מל' הפרחה ועפיפה : ושלחתי. כן יאמר על דבר הנעזב לרצון עצמו וכן קן משולח (ישעיה טז) : **[כא]** למצדה. מל' צדיה ולכידה : **[כב]** הכאות. ענין שבירה כמו ונכאה לבב (תהלים קט) : הכאבתיו. מל' מכאוב וחלי :

יחזקאל פרק-יד

[ג] נוכח. נגד כמו לנוכח אשתו (בראשית כה) : **[ד]** נעניתי. ענין אמירה כמו ומה' מענה לשון (משלי טז) ור"ל אקבל מענהו ודוגמתו ונעתר להם (ישעיה יט) ופיי יקבל עתר תפלתם : **[ה]** תפוש. ענין אחיזה : נזורו. ענין הפרשה כמו נזורו אחור (שם א) : **[ז]** נענה. אקבל המענה : **[ח]** פני. ענין כעס כמו אכפרה פניו (בראשית לב) ע"ש שהכעס ניכר בפני האדם : והשמתיהו. מל' שממון : **[ט]** יפותה. מל' פתוי והסתה : והשמדתיו. ענין אבדון וכליון : **[י]** ונשאו. מל' משא וסבל : כעון הדורש כעון הנביא. בא בשני כפ"י הדמיון להורות על דמיון גמור וכן כמוך כפרעה (שם מד) : **[יא]** יתעו. מל' תועה ועניינו ההולך בדרך שאינו ישר : **[יג]** למעל מעל. ת"א ישקר שקר : מטה לחם. על כי הלחם ישען ויסעד לבב אנוש אמר

בו לשון מטה בדרך שאלה : **[טו]** לו. ענינו כמו אם וכן לו החייתם אותם (שופטים ח) : **ושכלתה**. ענין מיתה ואבדון : **[כא]** אף כי. ענינו כמו כל שכן וק"ו וכן אף כי הבית הזה (מ"א ח) : **[כב]** פליטה. שארית כמו פליט ושריד (איכה ב) : **בנים ובנות**. ר"ל קטנים וקטנות וכן או בן יגח או בת יגח (שמות כא) ור"ל עם שאינם מורגלים בעבירה כגדולים : **עלילותם**. מעשיהם כמו ועולל למו (איכה א) :

יחזקאל פרק-טו

[ב] הזמורה. כן יקרא ענף מעץ הגפן וכן ויכרתו משם זמורה (במדבר יג) : **[ג]** יתד. הוא כעין מסמר : **לתלות**. מלי תליה : **כל כלי**. שום כלי וכן כל חלב וכל דם לא תאכלו (ויקרא ד) : **[ד]** לאכלה. על השרפה יאמר בלי שאלה : **נחר**. ענין יובש כמו נחר מפוח (ירמיה ו) : **היצלח**. ר"ל הראוי ואמר בלשון שאלה : **[ה]** תמים. שלם : **אף כי**. ענין כ"ש וק"ו : **אכלתהו**. שרפתהו : **ויחר**. נתייבש : **[ז]** פני. ענין כעס כמו ונתתי פני (לעיל יד) :

יחזקאל פרק-טז

[ג] מכורותיך. מגורותיך כי גיכ"ק מתחלף וכן כלי חמס מכרותיהם (בראש"י מט) : **[ד]** שרף. הוא הטבור כמו שררף אגן הסהר (ש"ה ז) : **למשעי**. ענין החלקה כי חלקת צואריו (בראשית כז) תרגם אונקלוס שעיעות צוארוהי : **והחתל**. ענין כריכה כריכה בבגדים וכן וערפל חתולתו (איוב לח) : **[ה]** חסה. מלי חס וחמלה : **בגועל**. ענין מאוס ותיעוב כמו וגעלה נפשי אתכם (ויקרא כו) : **נפשך**. ר"ל גופך וכן וריקה נפשו (ישעיה כט) : **[ו]** מתבוססת. ענין גלגול ורמיסה כמו כפגר מובס (שם וז) : **חיי**. כמו תחיי : **[ז]** רבבה. ר"ל הרבה רבבות ורבוא הוא עשרת אלפים : **ותרבי**. ענין גדול ואמון כמו רבתה גוריה (לקמן יט) : **בעדי עדיים**. ענין קשוט כמו ותעד נזמה (הושע ב) ור"ל בהטוב והיפה שבעדיים ודוגמתו מלך מלכים (לקמן כו) : **נכונו**. מלי הכנה ר"ל מתוקן כל צרכן בענין הגדול : **ערום**. הוא המחוסר המלבוש : **ועריה**. מגולה כמו מקורה הערה (ויקרא כ) : **[ח]** דודים. ענין אהבה וחיבה : **כנפי**. הוא שולי הבגד : **[ט]** ואשטוף. ענין הדחה ורחיצת הטנוף : **ואסוכך**. מלשון סיכה ומשיחה : **[י]** רקמה. מעשה רוקם בחלוף הגוונים : **ואנעלך**. מלי נעל : **תחש**. שם בריה כמו ועורות תחשים (שמות כה) : **ואחבשך**. ענין חגורת האזור כמו ויחבש את חמורו (בראש"י כב) ור"ל קשר אזורו : **בשש**. הוא פשתים : **[יא]** צמידים. הם הנתונים על הזרוע וכן ושני צמידים על ידיה (שם כד)

: **ורביד**. ענק לתכשיט וכן וישם רביד הזהב (שם מא) : **גרונד**. צוארד וכן קרא בגרון (ישעיה נח) : **יב** **נזם**. שם העדי הנתון על החוטם : **ועגילים**. כן יקראו נזמי האוזן על שהם עגולים במראיהם : **יד** **כליל**. מלי כל וכן כליל תקטר (ויקרא ו) : **טז** **במות**. מקומות גבוהות כמו במתי ארץ (דברים לב) : **טלואות**. ענין חלוף הגוונים כמו ונעלות בלות ומטולאות (יהושע ט) : **יח** **וקטרתי**. הוא מיני בושם מעורבבים ונותנים על האש להריח : **יט** **ניחוח**. מלי נחת רוח : **כא** **בהעביר**. מלי העברה והולכה : **כד** **גב**. מלי גובה : **רמה**. מלי רם וגובה : **כה** **אל כל**. בכל ובא מלת אל במקום בי"ת וכן ואל הארון (שמות כה) ור"ל ובהארון : **ותתעבי**. מלי תעוב ומיאוס : **ותפשקי**. ענין פתיחה והרחבה כמו פושק שפתיו (משלי יג) : **כז** **אל בני מצרים**. את בני מצרים : **שכניך**. מלשון שכן : **בשר**. כן יקרא אבר התשמיש וכן רר בשרו (ויקרא טו) : **כז** **ואגרע**. מלי גרעון וחסרון : **הקיך**. ר"ל מזון קבוע וכן ואכלו את חוקם (בראשית מז) : **בנפש**. ענין רצון כמו אם יש את נפשכם (שם כג) : **הנכלמות**. מלי כלימה ובושה : **זמה**. ענינו גנות ורשע כמו כי זמה עשו (הושע י) : **כט** **כנען**. ענינו תגר וסוחר כמו כנען בידו מאזני מרמה (שם יב) : **ל** **מה**. המלה ההיא באה להפלת הדבר וכן מה רב טובך (תהלים לא) : **אמולה**. גזורה וכרותה כמו כי אומלל אני (שם ו) : **לבנתך**. מלי לב : **שלטת**. מושלת וגברתנית : **לא** **לקלס**. ענין לעג כמו וקלסה לכל הארצות (לקמן כב) : **אתנן**. כן יקרא מתן הזונה כמו לא תביא אתנן זונה (דברים כג) : **לג** **נדה**. על מתן הזונה יאמר וקרוב הוא ללשון נדוניא המוזכר בדרז"ל : **ותשחדי**. מלי שוחד : **לז** **נחושתך**. ענינו תחתית הדבר וכן וחרה נחושתה (לקמן כד) ובמשנה למטה מנחושתו של תנור (כלים פ"ח) : **גלולי**. המאוסים כגלל של רעי : **לז** **ערבת**. ענין נעימות ומתיקות כמו ושנתי ערבה לי (ירמיה לא) : **על כל**. עם כל וכן ויבאו האנשים על הנשים (שמות לה) : **לח** **וקנאה**. ענין כעס כמו הם קנאוני בלא אל (דברים לב) : **לט** **ונתצו**. ענין שבירה וכתיתה : **והפשיטו**. ענין הסרת המלבוש : **ועריה**. מגולה ערוה : **מ** **קהל**. קבוץ עם : **ורגמו**. ענין השלכת אבנים : **ובתקודך**. ענין בקיעה כי תרגומו הוא ויבזעינך וכן ויבקעו המים (שמות יד) ת"א ואתבזעו מיא : **בחרבותם**. מלי חרב : **מא** **והשבתידך**. ענין בטול והסר כמו שבת נוגש (ישעיה יד) : **מב** **והניחותי**. מלשון מנוחה ויאמר כן על השקטת הכעס וכן והנחותי חמתי (לקמן כא) : **קנאתי**. כעסי : **ושקטתי**. ענין מנוחה : **מג** **ותרגזי**. ענין כעס : **הוא**. הוא כמו הנה וכן הא לכם זרע (בראשית מו) : **הזמה**. ענין גנות ורשע : **מד** **המושל**. מלי משל ומליצה : **מה** **גועלת**. ענין הקאה והפלטה אל החוץ וכן שורו עבר ולא יגעיל (איוב כא) : **מו** **ובנותיה**. הם הכפרים הסמוכים לה : **מז** **קט**. הוא מלשון קוטן ונפלה הנו"ן ועם שאמר כמעט אמר קט למעט יותר : **מט** **גאון**. מלי גאווה : **ושלות השקט**. כפל הדבר במ"ש לרוב השלוח : **החזיקה**. ענין אחוזה ועל הצדקה יאמר : **נ** **ותגבהינה**. מלי גבהות וגאווה : **נב** **שאי**. מלי משא וסבל : **פללת**. ענין משפט כמו ופללו אלהים (ש"א ב) : **התעבת**. מלי תעוב : **נג** **ושבתי**. מלי השבה : **שביתהן**. מלי שביה : **בתוכהנה**. בתוכן : **נה** **לקדמותן**. מלי קודם : **נו** **גאוניך**.

ענין גבהות וממשל רב וכן גאון יעקב (תהלים מז) : **[נז]** **בנות ארם**. ערי ארם : **השאטות**. ענין בזיון כמו בשאט בנפש (לקמן כה) והוא מל' ארמי כי ויבז עשו (בראשית כה) ת"א ושט עשו : **[נט]** **אלה**. ענין שבועה כמו אלה וכחש (הושע ד) : **[סא]** **לבנות**. ר"ל לכפרים הנכנעות אל העיירות :

יחזקאל פרק-יז

[ב] **חוד חידה**. ענינו דבר סתום קשה ההבנה : **[ג]** **האבר**. הוא גוף הכנף וכן אבר כיונה (תהלים נה) : **הרקמה**. כמעשה רוקם בחלוף הגוונים : **הלבנון**. שם יער : **צמרת**. כן יקרא סעיף העליון העולה למעלה מכולם וכן ובין עבותים היתה צמרתו (לקמן לא) : **[ד]** **יניקותיו**. ענפיו הרכות והקטנות כמו ויעל כיונק לפני (ישעיה נג) : **קטף**. ענין כריתה כמו עודנו באבו לא יקטף (איוב ח) : **כנען**. ענינו תגר וסוחר כמו כנען בידו מאזני מרמה (הושע יב) : **רוכלים**. סוחרים כמו רוכלת העמים (לקמן כז) : **[ה]** **קה**. מלשון לקיחה : **צפצפה**. הוא מין ערבה ובדרז"ל והצפצפה פסולה (סוכה לג) : **[ו]** **סורחת**. ענין יתרון ורב כמו וסרח העורף (שמות כז) : **דליותיו**. כן יקראו הענפים שדרכם לעלות למעלה והוא מל' דלו עיני למרום (ישעיה לח) וכן באורך דליותיו (לקמן לא) : **בדים**. הם הענפים הגסיס וכן ממטה בדיה (לקמן יט) : **ותשלח**. ענין התפשטות כמו תשלח קציריה (תהלים פ) : **פארת**. היא הפוך מן פארות והם הענפים הדקים וכן מסעף פארה (ישעיה י) : **[ז]** **כפנה**. ענין אסיפה ובדרז"ל יש כנופיא (שבת ס) ועם שהוא הפוך : **שלחה**. ענין הושטה : **מערוגת**. הם תלמי המחרישה כמו כערוגות הבשם (ש"ה ה) : **מטעה**. מל' נטיעה : **[ח]** **אל שדה**. כמו בשדה ובא מלת אל במקום הבי"ת כמו ואל הארון (שמות כה) : **שתולה**. נטועה כמו והיה כעץ שתול (תהלים א) : **ולשאת**. ר"ל לגדל והיא מל' משא וסבל : **אזרת**. גדולה וחזקה כמו אשר אדירים שודדו (זכריה יא) : **[ט]** **ינתק**. ענין עקירה והעתק : **יקוסס**. ענין כריתה והוא כמו יקוצץ כי זסשר"ץ מתחלפים : **טרפי**. עלים כי עלי תאנה (בראש"י ג) ת"א טרפי תאנה : **בזרוע**. ר"ל בחוזק כי הוא נתון בזרוע : **למשאות**. ענין לקיחה והסעה כמו ובתים ונשאו (מיכה ב) : **[י]** **כגעת**. מל' נגיעה : **[יג]** **באלה**. בשבועה : **אילי**. ענין חוזק כמו ביד אל גוים (לקמן לא) : **[יז]** **סוללה**. היא תל העפר ששופכין מזל העיר לעלות עליה להלחם בה : **דיק**. הוא המגדל הנבנה מול העיר ללכדה כמו ויבנו עליה דיק (ירמיה נב) : **[כ]** **במצודתי**. הוא הרשת שצדין בה : **ונשפטתי**. ענין ויכוח וכן כי באש ה' נשפט (ישעיה סו) : **מעלו**. ענין חטא ופשע : **[כא]** **מברהיו**. מל' בריחה : **אגפיו**. כנפיו ובדרז"ל עד בין אגפים (חולין מ"ו) ועל התפשטות החייליו : יאמר וכן וכל אגפיו (לעיל יב) : **[כב]** **ותלול**. ענין גבהו' והוא מל' תל : **[כד]** **הובשתי**. מל' יבשו' : **לח**. מל' לחו' ורטיבו' : **והפרחתי**. ענין הצמחת הפרח :

יחזקאל פרק-יח

[ב] מושלים. מלי משל : **בוסר.** כן יקרא פרי שלא נגמר בשולו וכן ובוסר גומל יהיה נצה (ישעיה יח) : **תקהינה.** ענין חלישת השנים לחתך המאכל וכן אם קהה הברזל (קהלת י) ור"ל שנחלש הברזל לכרות העץ : **[ז] יונה.** מלשון אונאה ועניינו קחת ההון כמו העיר היונה (צפניה ג) : **חבולתו.** ענין משכון כמו אם חבל תחבל שלמת רעד (שמות כב) : **[ח] בנשך.** ותרבית. שניהם ענין רבית אבל לשון נשך נאמר בכסף ותרבית באוכל כמ"ש את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (ויקרא כה) : **[י] פריץ.** ר"ל רשע הפורץ גדר האמת והנכוחה : **[יב] הונה.** מלי אונאה : **[יט] נשא.** מלשון משא וסבל : **[כד] במעלו.** ענין חטא ופשע : **[כה] יתכן.** מלשון הכנה ומתוקן וכן חותם תכנית (לקמן כח) : **[לא] ורוח.** ענין רצון כמו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת (לעיל א). (לב) במות המת. קראו מת ע"ש סופו :

יחזקאל פרק-יט

[א] שא. ענין הרמת קול : **[ב] מה.** המלה ההיא יורה על ההפלגה וכן מה אדיר שמך (תהלים ח) : **לביא.** כן תקרא אם האריות וכן ובני לביא יתפרדו (איוב ד) : **רבצה.** ענין השכיבה לנוח : **כפירים.** כן יקרא ארי בחור : **רבתה.** ענין גדול ואימון כמו אשר טפחתי ורביתי (איכה ב) : **גוריה.** כן יקראו ילדי האריות הקטנים וכן בדי גורותיו (נחום ב) : **[ג] וילמד.** ענין הרגל כמו למדו לשונם דבר שקר (ירמיה ט) : **[ד] וישמעו.** ענין אסיפה כמו וישמע שאול את העם (ש"א טו) וזהו לפי שאסיפת העם באה ע"י השמעת קול המאסף : **בשחתם.** בור וגומא כמו בשחת עשו (תהלים ט) : **נתפש.** ענין לכידה : **בחחים.** הם הטבעות שמשוימים בלחיי החיה למושכה ע"י וכן ונתתי חחים בלחייך (לקמן לח) : **[ה] נוחלה.** מלשון תוחלת ותקוה : **שמתהו.** מלי שימה : **[ז] וידע.** ענין שבירה כמו וידע בהם את אנשי סכות (שופטים ח) : **אלמנותיו.** כמו ארמנותיו ובאה הלמ"ד במקום הרי"ש וכן התוציא מזרות (איוב לח) והוא כמו מזלות ובאה הרי"ש במקום הלמ"ד או יתכן שהוא שהוא מלי אולם : **ההריב.** מלי חורבן : **ותשם.** מלי שממון : **[ט] בסוגר.** כבלים סגורים : **במצדות.** ענין מגדל גבוה וחזק כמו מצדות סלעים (ישעיה לג) : **[י] בדמך.** כמו בדמותך והוא מלי דמות וצורה : **שתולה.** נטועה : **[יא] מטות.** מלי מטה ומקל : **עוז.** ענין חוזק : **שבטי.** מלי שבט ושרביט : **עבותים.** ענין קליעה וכן ענף עץ עבות (ויקרא כג) : **דליותיו.** ענפיו

הגדולים כמו לפנות דליותיו (לעיל זז) : **[יב] ותתש**. ענין עקירה כמו ולא אתוש (ירמיה מב) : **הוביש**. מלי יבש : **התפרקו**. ענין שבירה כמו ופרסיהן יפרק (זכריה יא) : **[יג] ציה**. ענין שממון : **[יד] בדיה**. הם הענפים הגסים וכן ותעש בדים (לעיל זז) :

יחזקאל פרק-כ

[ג] הלדרש. הוא ענין תפלה וכן אני אדרוש אל אל (איוב ה) : **[ד] התשפוט**. ענין ויכוח : **[ו] תרתי**. ענין חפוש כמו תרתי בלבי (קהלת ב) : **זבת**. מלי זיבה ונטיפה : **צבי**. ענין הדר ויופי : **[ז] שקוצי**. מלשון שקוץ ותעוב : **[ח] וימרו**. מלשון מרי ומרד : **ולא אבו**. ולא רצו כמו לא אבה יבמי (דבריי כה) : **לכלות**. ענין השלמה : **[ט] החל**. מלי חלול : **[יז] ותחס**. מלשון חס וחמלה : **[כג] ולזרות**. ענין פזור כמו וזריתי פרש (מלאכי ב) : **[כז] פטר**. ענין פתיחה כמו פוטר מים (משלי י"ז) : **אשמים**. מלי שממון : **[כז] גדפו**. ענין חרוף כמו אשר גדפו נערי המלך (מלכים ב יט) : **במעלם**. ענין פשע : **[כח] עבות**. מרובה בענפים וקלועים אלה באלה : **ניחוחיהם**. מלשון נחת רוח : **ויסיכו**. ענין שפיכת היין להקרבה : **[לא] ובשאת**. ענין תשורה ודורון כמו משאת בנימין (בראשית מג) : **[לב] רוחכם**. ענין רצון ומחשבה : **[לה] ונשפטתי**. ענין ויכוח : **[לז] השבט**. השרביט : **במסורת**. כמו במאסרת והוא מלשון מאסר וקשור : **הברית**. כריתות הברית : **[לח] וברותי**. מלשון ברור ונקיות כמו כבור ידי ישיב לי (ש"יב כב) : **[לט] ואחר**. ענינו כמו הואיל וכן אחרי הודיע אלהים (בראשית מא) : **[מ] ארצם**. מלשון רצון : **ראשית**. ענין מיטב כמו ראשית גבורתם (ירמיה מט) : **משאותיכם**. ענין תשורה ודורון כמו ארוחה ומשאת (שם מ) : **[מא] נפוצותם**. ענין פזור : **[מג] עלילותיכם**. מעשיכם : **ונקוטותם**. ענין כריתה כמו ונקוטו בפניכם (לעיל ז) :

יחזקאל פרק-כא

[ב] והטף. הוא מלי נטיפה והזלה ומושאל בענין הדבור כמו אל תטיפו יטיפון (מיכה ב) : **[ג] מצית**. ענין הבערה כמו ותצת בסבכי היער (ישעיה ט) : **ואכלה**. ושרפה : **לח**. מלי לחות ורטיבות : **תכבה**. מלי כבוי : **להבת שלהבת**. עניינם אחד ובא הכפל לחזק : **ונצרבנו**. ענין שריפה כמו כאש צרבת (משלי טז) : **[ד] כל בשר**. כל אדם : **[ה] אהה**. ענין לשון צעקת יללה : **[ח] מתערה**. הוא תיק החרב וכן וישלפו מתערה (ש"יא י"ז) : **[יב] ורפו**. מלשון רפיון ויאמר על הנבהל ומתייאש : **וכהתה**. ענין עכירות

וחושך כמו כהה הנגע (ויקרא יג) : **ונהיתה**. מלי היה : **[יד]** הוחדה. מלי
חדידה ושנון : **מרוטה**. ענין לטוש וצחצוח כמו נחושת ממורט (מלכים א
ז) : **[טו]** **ברק**. להט וזוהר כמו וברק חנית (נחום ג) : **שבט**. שרביט :
[טז] **לתפוש**. ענין אחיזה : **בכף**. בכף היד : **היא הוחדה חרב**. כמו הפך
היא חרב הוחדה וכן כל רבים עמים (תהלים פט) : **[יז]** **והילל**. מלי יללה
: **מגורי**. ענין קבוץ ואסיפה כמו אוגר בקיץ (משלי י) : **אל חרב**. כמו בחרב
וכן ואל הארון (שמות כה) ור"ל ובהארון : **את עמי**. עם עמי : **ספק**. ענין
הכאה כמו ויספוק את כפיו (במדבר כד) : **ירך**. הוא צד האדם :
[יח] **בוחן**. ענין חתק כמו אבן בוחן (ישעיה כח) : **ומה**. עניינו כמו ולמה
וכן מה יתאונן אדם חי (איכה ג) : **[יט]** **והך**. מלי הכאה : **ותכפל**. מלי
כפל : **שלישתה**. מלי שלשה : **החודרת**. מלי חדר : **[כ]** **למוג**. ענין המסה
: **המכשולים**. ענין התשות ונפילת הכח : **אבחת**. עניינו כמו טבחת בחלוף
אל"ף בטי"ת באטב"ח : **אח**. כמו האח והוא ענין לשון יללה : **מעוטה**.
ענין עטיפה וכריכה כמו מעטה תהלה (ישע"י סא) : **[כא]** **התאחדי**. מלי
אחד : **השימי**. מלי שימה : **השמילי**. מלי שמאל : **אנה**. להיכן : **מועדות**.
מזומנות דמו מועדים לפני היכל ה' (ירמיה כ"ד) : **[כב]** **והניחותי**. מלשון
מנוחה ויאמר על השקטת הכעס וכן והניחותי חמתי בך (לעיל טז) :
[כג] **ויד**. מקום כמו יד אבשלום (ש"ב יח) : **ברא**. מלי ברירה כמו ברו
לכם איש (ש"א יז) : **[כה]** **את רבת**. אל רבת וכן ואת יהודה כמו וירדפו
אל מדין (שופטים ז) : **בצורה**. מלי מבצר : **[כו]** **לקסם קסם**. ענין כשוף
: **קלקל**. ענין לטישה וזכוך כמו והוא לא פנים קלקל (קהלת י) והוא מלי
נחושת קלל (לעיל א) : **בתרפים**. צלמים מגידים עתידות ע"י כישוף כמו
ותגנוב רחל את התרפים (בראש"י לא) : **[כז]** **כרים**. כעין אילים עשויים
מברזל ובהם מנגחים בחומה להפילה כמוזכר ביוסיפון וכן ושים עליה
כרים (לעיל ד) : **סוללה**. הוא תל העפר מול החומה לעלות עליה להלחם
על העיר : **דיק**. כעין מגדל מעץ מול העיר והוא מתחבולות המלחמה :
[כח] **שבועי שבועות**. מלי שבועה : **[כט]** **עלילותיכם**. מעשיכם :
[ל] **חלל**. מחולל והוא הפוך הקדושה : **כא**. ענין שקיעה כי בא השמש
(בראשית כח) : **יומו**. השמש תקרא יום כמו לרוח היום (בראשית ג) ור"ל
הצלחתו המאירי כשמש : **קץ**. סוף : **[לא]** **המצנפת**. כובע המיוחדת
לחשובים ומושלים : **[לב]** **עוה**. מלי עות ועקום : **אשימנה**. מלשון שימה
: **[לג]** **פתוחה**. שלופה מתערה כי בהיותה בתערה כאלו היא סגורה :
להכיל. ענין החזקה וסבל כמו כי מזבח וכו' קטן מהכיל (מ"א ח) :
[לד] **בחזות**. ענין ראיית הכוכבים כמו החוזים בכוכבים (ישע"י מז) : **אל**
צוארי. עם צוארי ר"ל דומה להם : **בא**. ענין שקיעה : **יומם**. כן תקרא
השמש ור"ל שמש הצלחתם : **[לה]** **תערה**. הוא תיק החרב : **מכורותיך**.
מגורותיך כמו מכורותיך ומולדותיך (לעיל טו) : **[לו]** **זעמי**. ענין כעס :
עברתי. מלשון עברה וקצף : **אפיח**. ענין נשיבת האויר להבעיר האש :
בוערים. מבעירים אש : **חרשי משחית**. אומני השחתה :

יחזקאל פרק-כב

[ב] התשפוט. ענין ויכוח : **[ג]** עתה. מלי עת וזמן : **[ד]** אשמת. מלי אשמה ורשע : וקלסה. ענין לעג כמו לחרפה ולקלס (ירמ' כ) : **[ה]** רבת. מלי רבוי : המהומה. ענין הרעשת קול : **[ז]** הקלו. מלשון קלות ובזיון : הונו. מלי אונאה ועושק הממון : **[ח]** חללת. מלי חול והוא הפך הקדש : **[ט]** רכיל. ענין לה"ר : ואל ההרים. בההרים אל במקום במקום בי"ת : זמה. עניינו גנות ורשע כמו כי זמה עשו (הושע ו) : **[י]** ענו. רצה לומר אנסו ולכן תחשב לה לענוי : **[יב]** ותבצעו. כן נקרא חמדת העושר כמו ויטו אחרי הבצע (ש"א ח) : **[יג]** בצעך. כן נקרא גם העושק כמו בוצע בצע רע לביתו (חבקוק ב) : **[טו]** וזריתוך. ענין פזור : והתימותי. מלשון תם והשלמה וכליון : **[טז]** ונחלת. מלי חלול : **[יח]** לסיג. כן נקרא פסולת הכסף כמו הגו סיגים מכסף (משלי כה) : נחושת ובדיל וגו'. שמות מיני מתכות מחולפות : כור. כן שם הכלי שמזקקין בו הכסף והזהב כמו וכור לזהב (שם וז) : **[כ]** לפחת. מלי הפחה ונשיבה : להנתיך. מלשון התכה ויציקה : **[כא]** וכנסתי. מלי הכנסה : ונפחתי. מלי הפחה : עברתי. מלי עברה תעם : ונתכתם. מלי התכה : **[כד]** גושמה. מלי גשם ומטר : **[כה]** קשר. ענין אגודה בהסכמה אחת : חוסן. ענין חוזק כמו וחסון הוא כאלונים (עמוס ב) : ויקר. ענין כבוד : **[כו]** חמסו. ענין הסרה כמו נחמסו עקביך (ירמיה יג) : ויחללו. ענין בזיון : ואחל. מלי חלול : **[כח]** טחו. ענין מריחה לסתום הנקב : תפל. כל דבר שאינו מתוקן כל צרכו קרוי תפל וכן והנם טחים אותו תפל (לעיל יג) : חוזים. מתנבאים : **[כט]** הונו. מלי אונאה ועושק ממון : **[ל]** גודר גדר. הכותל תקרא גדר : בפרץ. שבר הכותל : **[לא]** עברתי. מלי עברה וזעם : כליתים. מלי כליון :

יחזקאל פרק-כג

[ג] מעכו. ענין סחיטה וכתישה במשמוש היד ודוגמתו ומעוך וכתות (ויקרא כב) : שדיהן. הם דדי האשה : עשו. גם הוא ענין סחיטה וכתישה במשמוש היד וכן הנני עושה את כל מעניך (צפניה ג) : **[ה]** ותעגב. כן יקרא חשק הזנות כמו מאסו בך עוגביה (ירמיה ד) : **[ו]** תכלת. שם צבע חשובה : פחות וסגנים. ענין שררה : **[יב]** מכלול. מלי כל ור"ל כלול בכל היופי וכן מכלל יופי (תהלים נ) : **[יד]** אנשי. כמו אנשים : מחוקה. מלי חקיקה וציור : הקיר. הכותל : צלמי. דמות וצורה : בששר. שם מין צבע חשוב וכן ומשוח בששר (ירמיה כב) : **[טו]** אזור. חגורה : סרוחי. ענין עודף ויתרון כמו וסרח העודף (שמות כז) : טבולים. מלי טבילה ר"ל שרויים : שלישים. שרים כמו ומבחר שלישי (שם טו) : **[יז]** דודים. ענין אהבה וחבה : ותקע. ענין הסרה כמו ותקע כף ירך יעקב (בראשית לב) : נפשה. ענין רצון כמו אם יש את נפשכם (שם כג) : **[יח]** ותגל. מלי גלוי :

[כ] על פלגשיהם. כמו אל פלגשיהם : **בשר**. כן נקרא אבר התאווה וכן כי יהיה זב מבשרו (ויקרא טו) : **וזרמת**. מרוצת המים יקרא זרם כמו כזרם מים (ישעיה כח) : **[כא] ותפקדי**. ענין זכרון כמו מימים רבים תפקד (לקמן לח) : **בעשות**. ענין מעיכה וכתשישה במשמוש היד : **[כב] מעיר**. מלשון התעוררות : **נקעה**. סרתה : **נפשך**. רצונך : **[כג] פקוד וגו'**. שמות עיירות בבבל : **אותם**. עמהם : **פחות וסגנים**. מין שררה : **שלישים**. שרים ומושלים : **וקרואים**. ר"ל גדולים נקראים לכל דבר חשיבות וכן נשיאי עדה קריאי מועד (במדבר טו) : **[כד] הוצן**. ת"י במאני זיינא : **צנה ומגן**. שם כלי מלחמה עשוי להציל ולהגן ממכת חרב וחנית : **וקובע**. היא כלי מגן על הראש כמו ונתן קובע נחשת על ראשו (ש"א וז) : **[כה] קנאתי**. ענין כעס כמו הם קנאוני בלא אל (דברים לב) : **אפך**. הוא החוטם : **[כו] והפשיטוך**. ענין הסרת המלבוש : **[כז] והשבתי**. ענין בטול ומניעה : **[כט] ועריה**. מגולה כמו מקורה הערה (ויקרא כ) : **[לב] להכיל**. לסבול כמו ומי מכלכל את יום בואו (מלאכי ג) : **[לג] שמה**. ענין תמהון כמו פנו אלי והשמו (איוב כא) : **[לד] ומצית**. מל' מציצה : **חרשיה**. כמו חרסיה בסמ"ך : **תגרמי**. העצם יקרא גרם כמו גרמיו כמטיל ברזל (שם מ) ובדרך השאלה אמר על החרסים ור"ל תשבר החרסים כמו ובכל תבואתו תשרש (שם לא) ור"ל תעקר השורש : **תנתקי**. ענין עקירה והעתקה : **[לה] גוך**. גופך כמו גוית שאול (ש"א לא) : **שאי**. סבלי : **[מ] ואף כי**. ענינו כמו כ"ש וק"ו כמו אף כי אש אכלתהו (לעיל טו) : **מלאך**. שליח : **כחלת**. שם הצבע כחל ובדרז"ל לא כחל ולא שרק (כתובות י"ז) : **ועדית עדי**. ענין קשוט ותכשיט כמו ותעד נזמה (הושע ב') : **[מא] ערוך**. מסודר : **וקטרתני**. עשן בשמים : **[מב] המון**. מלי המייה : **שלו**. מלי שלוה : **ואל**. כמו ועם וכן ואשה אל אחותה (ויקרא יח) : **סבאים**. שם אומה סבא : **צמידים**. שם העדי של הזרוע כמו ושני צמידים על ידיה (בראשית כד) : **[מג] לבלה**. ענין זקנה כמו אחרי בלותי (שם יט) : **יזנו**. ר"ל יסורו ועשי"ז תקרא המנאפת זונה על כי סרתם מבעלה להבעל לאחר : **והיא**. ר"ל כשהיתה כן היא : **[מד] אשות**. מלשון אשה : **[מו] קהל**. אסיפת העם : **לזעוה**. ענין חרדה ורעדה כמו והייתם לזעוה (דברים כט) : **ולבז**. מלשון בזה ושלל : **[מז] ורגמו**. ענין השלכת אבנים כמו באבן ירגמו אותם (ויקרא כ) : **וברא**. ענין כריתה כמו כי יער הוא ובראתו (יהושע י"ז) : **בחרבותם**. מלי חרב : **[מח] והשבתי**. ענין בטול : **ונוסרו**. מלי מוסר : **[מט] תשאינה**. מלי משא וסבל :

יחזקאל פרק-כד

[ב] עצם. גוף הדבר יקרא עצם וכן לא נכחד עצמי ממך (תהלים קלט) : **סמך**. ענין הקרוב : **[ג] שפות**. ענין העמדת הסיר על הכירה כמו שפות הסיר הגדולה (מ"ב ד) : **הסיר**. הקדרה : **יצוק**. שפוך : **[ד] אסוף**. הכנס

כמו ואין איש מאסף אותם (שופטים יט) : **נתחיה**. איבריה כמו ונתח אותו לנתחיו (ויקרא א) : **ירך**. הוא הרגל : **כתף**. הוא רוחב היד ממעל : **עצמים**. ר"ל איברים : **ה** **דור**. מל' מדורה והבערה כמו מדורות אש (ישעיה ל) : **רתח רתחיה**. ענין הבשול בחוזק שמעלה כעין אבעבועות וכן ירתיח כסיר מצולה (איוב מא) : **ו** **חלאתה**. ענין זוהמא ודומה לו במקראות שלאחריו : **ז** **צחיה**. ענין יובש כמו שכנו צחיה (תהלים סח) : **י** **התם**. ענין השלמה וכליון כמו עד תומי אותה בידו (ירמיה כז) : **והרקח המרקחה**. כן נקרא תערובות הבשמים וכן רוקח מרקחת (שמות ל) : **יחרו**. ענין יובש מחום האש כמו ותוכו נחר (לעיל טו) : **יא** **רקה**. ריקנית : **תחם**. תתחמם : **וחרה**. ענין יובש : **נחושתה**. עניינו תחתית הדבר ושוליו כמו השפך נחושתך (לעיל טז) : **ונתכה**. מל' התכה והמסה כמו והתכתי אתכם (לעיל כב) : **טומאתה**. ר"ל המיאוס : **תתום**. ענין כליון : **יב** **תאונים**. ענין עלילה ושקר כמו כי תואנה הוא מבקש (שופטים יד) : **הלאת**. ענין יגיעה כמו מה הלאתיך (מיכה ו) : **רבת**. מלשון רבוי : **יד** **אפרע**. ענין בטול והשבתה כמו ותפרעו כל עצתי (משלי א) : **אחוס**. מל' חס וחמלה : **אנחם**. ענין הפוך מחשבה : **וכעלילותיך**. כמעשיך : **טז** **מחמד**. מל' חמדה ואהוב : **יז** **האנק**. ענין אנחה כמו אנקת אסיר (תהלים קב) : **דום**. ענין שתיקה כמו וידום אהרן (ויקרא י) : **חבוש**. כן יקרא התקון בראש והקשירה וכן וחבשת להם מגבעות (שמות כה) : **תעטה**. ענין עטיפה כמו ועל שפם יעטה (ויקרא יג) : **שפם**. הוא שער השפתים : **כא** **גאון**. ענין רוממות : **עוזכם**. ענין חוזק : **ומחמל**. מל' חמלה ורחמנות : **כג** **ונמקותם**. מל' המקה והמסה : **ונהמתם**. מל' המיין : **כד** **למופת**. לאות וסימן : **כה** **משא**. מל' נשיאה והרמה : **כו** **הפליט**. הנמלט מהמלחמה כמו ויבא הפליט ויגד לאברם (בראשית יד) : **כז** **תאלם**. מלשון אלם :

יחזקאל פרק-כה

ג **האח**. ענין ל' שמחה : **נחל**. מל' חלול : **נשמה**. ל' שממה : **ד** **למורשה**. מל' ירושה : **טירותיהם**. ענין ארמון כמו תהי טירתם נשמה (תהלים סט) : **משכניהם**. מל' משכן אוהל : **ה** **לנוה**. ענין מדור : **למרבץ**. ענין השכיבה לנוח : **ו** **מחאך**. ענין הכאת כף אל כף דרך שמחה וכן ימחאו כף (ישעיה נה) : **ורקעך**. ענין שטיחה ורדוד כמו כסף מרוקע (ירמיה י) : **שאטך**. ענין בזיון כמו השאטים אותם (לקמן כח) : **ז** **לבג**. מל' בזה ושלל והכתיב לבג והוא ענין מאכל כמו מפת בג המלך (דניאל א) או לבג הוא כמו לבז והגימ"ל הוא במקום הזי"ן באטב"ח וכן גה גבול (לקמן מו) ור"ל זה גבול : **ט** **כתף**. ענין עבר וצד וכן ולכתף השנית (שמות כז) : **צבי**. ענין חמדה והדר : **יב** **ויאשמו אשום**. מל' אשמה ורשע : **טו** **בשאט**. ענין בזיון : **איבת**. מל' איבה ושנאה כמו

ואיבה אשית (בראשית ג) : [\[טז\]](#) חוף הים. שפת הים וגבולו :
[\[יז\]](#) בתוכחות. ענין עונש יסורים וכן והוכח במכאוב (איוב לג) :

יחזקאל פרק-כו

[\[ב\]](#) האח. היא ענין לשון שמחה : [\[ד\]](#) וסחיתי. ענין עקירה כמו בית גאים יסח ה' (משלי טו) : [\[ז\]](#) לצחיה. ענין יובש כמו שכנו צחיה (תהלים סח) :
[\[ה\]](#) משטח. ענין פרישה כמו ושטחום לשמש (ירמיה ח) : [\[ח\]](#) חרמים. רשתות כמו יגרהו בחרמו (חבקוק א) : [\[י\]](#) ובנותיה. ר"ל הכפרים וכן עקרון ובנותיה (יהושע טו) : [\[ח\]](#) דיק. הוא מגדל הנבנה מול העיר לכבשה : [\[י\]](#) סוללה. הוא תל העפר מול החומה לעלות עליה להלחם על העיר : [\[יג\]](#) צנה. הוא כעין מגן עשויה להציל ממכת חרב וחנית : [\[ט\]](#) ומחי קבלו. שם כלי מלחמה עשויה לזרוק בה אבנים להכות בחומה כנגדה כי מחי הוא תרגומו של הכאה וקבלו הוא תרגומו של נגד : [\[י\]](#) יתוץ. מלשון נתיצה ושבירה : [\[יב\]](#) בחרבותיו. שם כלי עשוי לשבר בו וכן ואל החרב (ירמיה לג) :
[\[י\]](#) משפעת. ענין רבוי כמו שפעת גמלים (ישעיה ס) : [\[א\]](#) אבקס. הוא עפר הדק כמו כאבק דק (שם כט) : [\[ב\]](#) פרש. כן יקרא רוכב הסוס הרגיל בזה : [\[ג\]](#) וגלגל. הוא אופן המרכבה : [\[ד\]](#) תרעשנה. מלי רעש ונדנדוד : [\[ה\]](#) מבוקעה. מלי בקיעה ופתוח : [\[יא\]](#) בפרסות. הם המנעלים שברגלי הסוסים וכן מפרסת פרסה (ויקרא יא) : [\[יב\]](#) ירמוס. מלי רמיסה ודריכה : [\[יג\]](#) חוצותיך. הם השווקים וכן וחוצות תשים לך בדמשק (מ"א כ) : [\[יד\]](#) ומצבות. ר"ל מקומות גבוהות והוא מלשון מצבה : [\[טז\]](#) עוזך. ענין חוזק : [\[יז\]](#) חילך. עשרך : [\[יח\]](#) רכולתך. ענין סחורה וכן רוכלת העמים (לקמן כ"ז) : [\[יט\]](#) והשבת. אבטל : [\[כ\]](#) המון. מלשון המייה : [\[כא\]](#) שיריך. מלשון שיר : [\[כב\]](#) כנוריך. שם כלי נגון : [\[כג\]](#) לצחיה. ענין יובש : [\[כד\]](#) משטח. ענין פרישה : [\[כה\]](#) חרמים. רשתות : [\[כו\]](#) באנוק. ענין אנחה וגניחה שהיא בעת יציאת הנפש וכן יאנק חלל (ירמיה נ"א) : [\[כז\]](#) ירעשו. ענין חרדה : [\[כח\]](#) מעיליהם. מלשון מעיל והוא שם מלבוש חשוב : [\[כט\]](#) רקמתם. מעשה רוקם בפתילי זהב וכסף : [\[ל\]](#) יפשוטו. ענין הסרת המלבוש : [\[לא\]](#) ושממו. ענין תמהון : [\[לב\]](#) ההללה. מלשון הלול ושבח : [\[לג\]](#) חתיתם. ענין פחד כמו אל תחת (שם א') : [\[לד\]](#) האין. בא הנו"ן במקום המ"ם וכן לקץ הימין (דניאל י"ב) : [\[לז\]](#) נחרבת. מלשון חורבה : [\[לח\]](#) תהום. עומק המים : [\[לח\]](#) בלהות. הוא הפוך מן בהלות וכן לעת ערב והנה בלהה (ישעיה י"ז) : [\[לח\]](#) ואינדך. ואין לך :

יחזקאל פרק-כז

[ג] **מבואת**. מלשון ביאה : **רוכלת**. סוחרת כמו בעיר רוכלים שמו (לעיל י"ז) : **כלילת**. מלשון כל וכן מכלל יופי (תהלים נ') : **[ד]** **בלב**. חוזק הדבר יקרא לב ע"ש לב בעל חי שהוא חזקו ועקרו וכן דרך אניה בלב ים (משלי ל') : **כללו**. מלשון כל : **[ה]** **ברושים**. שם אילן סרק החשוב : **משניר**. שם מקום : **לוחתים**. מלשון לוח ונסר : **תרון**. הוא עץ הזקוף שעל הספינה ובו משימים הוילון כמו בל יחזקו כן תרנס (ישעיה ל"ג) : **[ו]** **אלונים**. שם אילן סרק : **משוטיך**. מלשון השטה ושחיה במים כמו אני שיט (שם) ויאמר על העצים הארוכים שמנהיגים בהם הספינה להשיטה אל המקום הנרצה : **קרשך**. ענין לוח ונסר כמו ועשית את הקרשים (שמות כ"ו) : **שן**. הוא שן הפיל : **בת אשורים**. עדת אשורים וכן בת בבל (תהלים קל"ז) : **[ז]** **שש**. הוא הפשתן העב : **לנס**. הוא הוילון שעל תורן הספינה כמו בל פרשו נס (ישעיה ל"ג) : **תכלת וארגמן**. מיני צבעונים חשובים : **[ח]** **וארוד**. שם מקום : **שטים**. מלשון שטיה ושחיה : **חובליך**. מלשון חבל וקו ויקראו כן מנהיגי הספינה על כי מושכים בחבלי הוילון וכן רב החובל (יונה א') : **[ט]** **גבל**. שם אומה והיו בנאים כמ"ש ובוני חירם והגבלים (מ"א ה') : **מחזיקי**. מלשון חוזק ותקון : **בדקך**. מקום השבר והרעוע כמו בדק הבית (מ"ב ג'). וקרא בלשון בדק על כי צריך בדיקה וחיפוש אחר השבר ומקום הרעוע למצאה : **ומלחיהם**. כן יקראו מוליכי הספינה כמו וייראו המלחים (יונה א') והוא ענין ערבוב כמו ממולח טהור קדש (שמות ל') ע"ש שמוליכי הספינה מערבבים המים עם המשוטות : **לערוב מערבך**. הסחורה תקרא מערב והסוחרים עורביה כי הסוחרים מתחייבים זה לזה בהקפותיהם את הסחורה זה לזה וערב הוא ענין התחייבות כמו התערב נא את אדוני וכו' (ישעיה לו) וכן מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי (ירמיה ל') : **[י]** **בחילך**. מלשון חיל ועושר : **וכובע**. הוא כלי מגן על הראש : **תלו**. מלשון תליה : **[יא]** **וחילך**. ענין צבאות עם : **וגמדים**. כן יקראו אנשי מדה קצרה והוא מלשון גמד ארכה (שופטים ג') שר"ל אמת הזרוע : **שלטיהם**. הם כעין מגיניה : **[יב]** **עזבוניך**. היא הסחורה ויתכן שהוא מלשון ויעזבו את ירושלים (נחמיה ג') שהוא ענין חיזוק וכן הסחורה הוא לחוזק אל העוסקים בו : **[יג]** **ופרשים**. הם רוכבי הסוסים בגבורה ובזריזות : **ופרדים**. הם הנולדים מן החמור ומן הסוס : **[יד]** **ידך**. מקומך כמו יד חזית (ישעיה נז) : **קרנות שן**. שן הפיל גדול כקרן : **והבנים**. שם עוף הנקרא טווס ונוצותיה יפות למראה וכן ת"י : **השיבו**. לפי שהביאו רבות פעמים לכן אמר השיבו : **אשכרך**. ענין מתנה ומנחה כמו אשכר יקריבו (תהלים עב) : **[טז]** **בנופך**. שם אבן יקר : **ארגמן**. בגדים צבועים ארגמן והוא שם צבע חשוב : **ורקמה**. בגדים מעשה רוקם בחלוף הגוונים : **ובוץ**. הוא הפשתן הטוב : **וראמות וכדכוד**. שמות אבני יקר : **[יז]** **מנית**. שם מקום וכן ועד בואך מנית (שופטים יא) : **ופנג**. הוא אפרסמון : **וצרי**. הוא נטף המתכר בסממני הקטורת והוא שרף אילן וכן הצרי אין בגלעד (ירמיה ח) : **[יח]** **חלבון**. שם מקום : **צחר**. ענין לובן כמו אתונות צחורות (שופטים ה) : **[יט]** **מאוזל**. ענין הליכה כמו ואתל לו (משלי כ) : **עשות**. מצהיר ומזהיר כמו שמנו עשתו (ירמיה ה) : **קדה וקנה**. שמות מיני בושם : **[כ]** **חופש**. בן חורין כמו לחפשי ישלחנו

(שמות כא) : **לרכבה**. למרכבה : **כא** {כא} **ערב**. הם הערבים השוכנים במדבר : **ידך**. מקומך : **בכרים**. כבשים שמנים : **עתודים**. הם הזכרים מן העזים : **כב** {כב} **בראש**. ענין מיטב כמו ראשית גבורתם (ירמיה מט) : **כג** {כג} **כלמד**. זה מדי כתיי : **כד** {כד} **במכלולים**. מלשון כל ור"ל כלול בכל היופי : **בגלומי**. ענין כריכה וכן ויקח אליהו את אדרתו ויגלם (מ"ב ב) ופי' שעשאה כריכה אחת : **ובגנזי**. מלשון גנוזה והטמנה : **ברומים**. תיבות עשויות מעור קשה לגנת בהם דברים תמוזים : **חבושים**. ענין קשור ותקון וכן פארך חבוש עליך (לעיל כד) : **וארוזים**. כמו וחרוזים כי אחה"ע מתחלף ועניינו דברים מושמים על החוט כמו צווארך בחרוזים (ש"ה א') : **כה** {כה} **שרותיך**. מל' שיירה והם הרבה אנשים הולכי אורח ביחד וזה הלשון ידוע בדרז"ל : **בלב ימים**. בעומק הים : **כז** {כז} **השטים**. מלשון שטיה ושחיה : **הונך**. מלשון הון ועושר : **ועזבוניך**. סחורתך : **מערכך**. כפל הדבר במ"ש לומר שהכל נאבד : **מלחיך**. אוחזי המשוטות : **וחובליך**. מושכי חבלי הוילון : **מחזיקי בדקך**. סותמי סדקי הספינה : **ועורבי מערבך**. סוחרי סחורתך : **כח** {כח} **ירעשו**. מלשון רעש וחרדה : **מגרשות**. הם הבתים שמחוץ לחומת העיר וקרובים הם אל הים ונקראו כן על כי נראים המה שנגרשו מן העיר וכן ומגרש לערים (במדבר לה) : **כט** {כט} **תופשי**. אוחזי : **משוט**. הם העצים הארוכים אשר משיטין בהם את הספינה : **ל** {ל} **יתפלשו**. ענין הגלגול בעפר והכסוי בה כמו עפר התפלשי (מיכה א) : **לא** {לא} **והקריחו**. ענין תלישת השער להשאר חלק מבלי שער וכן קרח הוא (ויקרא יג) : **קרחא**. כמו קרחה בה"א : **לב** {לב} **בניהם**. מלשון נהי ויללה : **כדומה**. ענין כריתה וחורבן כמו גם מדמן תדמי (ירמיה מח) : **לה** {לה} **שממו**. ענין תמהון : **שערו** **שער**. מלשון סערה בסמ"ך : **רעמו**. ענין זעם וכעס וכן בעבור הרעימה (ש"א א) : **לו** {לו} **שרקו**. ענין השמעת קול בקבוץ השפתים וכן ויושביה לשרקה (מיכה ז) : **בלהות**. הוא הפוך מן בהלות :

יחזקאל פרק-כח

ג {ג} **עממוך**. ענין ההסתר והכסוי כמו ארזים לא עממהו (לקמן לא) : **ד** {ד} **חיל**. ענין כח ואומץ כמו המאזרני חיל (תהלים יח) : **ותעש**. ענין קבוץ ואסיפה כמו ואת הנפש אשר עשו בחרן (בראשית יב) : **ה** {ה} **חילך**. ענין עושר כמו ישא את חיל דמשק (ישעיה מ) : **ז** {ז} **זרים**. נכרים : **עריצי**. ענין חוזק כמו כגבור עריץ (ירמיה כ) : **והריקו**. מלשון ריק ר"ל ישלפו וירוקנו מתערה וכן וחרב אריק (לעיל ה') : **יפעתך**. ענין זוהר תריחה וכן הופיע מהר פארן (דברים לג) : **ח** {ח} **לשחת**. בור הקבר : **ט** {ט} **מחללך**. מלשון חלל והרג : **י** {י} **ערלים**. ערלי לב וכן ת"י רשיעיא : **יב** {יב} **חותם**. ר"ל צורה כמו תתהפך כחומר חותם (איוב לח) : **תכנית**. מל' הכנה ומתוקן וכן הדרכי לא יתכנו (לעיל יח) : **וכליל**. מלשון כל ר"ל כלול בכל יופי שאפשר להיות : **יג** {יג} **בעדן גן**. בעדן שנטע בו המקום את הגן כמ"ש ויטע ה' אלהים גן

בעדן (בראשית ב) והוא מקום עדון ותפנוק רב : **מסוכתך**. מלשון סכך וכסוי : **תופיך**. שם כלי נגון כמו בתופים ובמחולות (שמות טו) : **ונקביך**. כלי נגון בעלי נקבים רבים : **כוננו**. מלשון הכנה : **יד** את. כמו אתה : **כרוב**. כן יקרא פני אדם כי תינוק ת"א רביא ולפי גודל מעלתו קראו בלשון כרוב המוזכר בכרובים שעל הארון : **ממשח**. הוא ענין גדולה כמו למשיחו לכורש (ישעיה מה) : **הסוכך**. מל' סכך והגנה : **טו** תמים. מל' תם וישר : **טז** מלו. נתמלאו : **ואחללך**. מל' חלול ובזיון : **ואבדך**. כמו ואבדך : (ז, ז) על. עניינו כמו עם וכן ויבואו האנשים על הנשים (שמות לה) : **יפעתך**. זוהר בינתך : **לראוה**. מלשון ראייה והסתכלות : **יח** מקדשיך. ארמון המלך נקרא כן וכן כי מקדש מלך הוא (עמוס ז) : **יט** שממו. ענין תמהון : **בלהות**. הוא הפוך מן בהלות : **ואינדך**. ואין לך : **כג** בחוצותיה. וכן יקרא השווקים : **ונפלל**. מל' נפל ונכפלה הלמ"ד : **כד** סילון. מין קוץ כמו וסלונים אותך (לעיל ב) : **ממאיר**. ענין הכאבה כמו צרעת ממארת (ויקרא יג) : **השאטים**. ענין בזיון : **כה** נפוצו. ענין פזור :

יחזקאל פרק-כט

ג התנים. כמו התנין בנו"ן וכן נקרא מין דג הדומה לנחש במראיתו וכן את התנינים הגדולים (בראשית א) : **הרובץ**. ענין השכיבה לנוח : **יאוריו**. נחל מצרים נקרא יאור לפי שהמשיכו ממנו בריכות הרבה להשקות הארץ לכן אמר יאוריו בלשון רבים : **עשיתני**. ענין גדולה ורוממות כמו ישמח ישראל בעושיו (תהלים קמט) : **ד** חחים. הוא מכלי צדיה ובו נוקבים לחיי הדג להעלותו מן המים וכן ובחוח תקוב לחיו (איוב מ) : **בלחיך**. הוא החלק שאצל הפה : **והדבקתי**. מל' דבוק וחבור : **בקשקשתיך**. הם הדבוקים בדג על בשרו כעין לבוש כמו סנפיר וקשקשת (ויקרא יא) : **ה** ונטשתיך. ענין פזור כמו וינטשו בלחי (שופטים טו) : **תאסף**. ענין הכנסה : **ו** משענת. ענין סעד : **קנה**. מטה חלול וכן קנה וסוף קמלו (ישעיה יט) : **ז** בתפשים. ענין אחיזה : **תרוץ**. מל' רציצה ושבירה : **י** לחרבות. מלשון חורבן : **יב** נשמות. שוממות : **מחרבות**. מלשון חורבה : **והפיצותי**. וזריתים. שניהם ענין פזור : **יד** ושבתני. מלשון השבה : **שבות**. מלשון שבי : **פתרוס**. הוא מארץ מצרים : **מכורתם**. כמו מגורתם וכן מכורותיך ומולדותיך (לעיל טז) : **טו** רדות. ענין ממשלה כמו ורדו בכם (ויקרא כו) : **טז** בפנותם. מלשון הפנה וסבוב : **יח** אל צור. על צור : **מוקרח**. ענין חלק מבלי שער כמו קרח הוא (שם יג) : **מרוטה**. ענין תלישת העור מן הבשר ודומה לו כי ימרט ראשו (שם) האמור על תלישת השער : **יט** ונשא. ענין לקיחה : **המונה**. מרבית עמה : **כא** קרן. כינה את הממשלה בשם קרן על כי בעלי הקרנים יתחזקו בהן בהלחמם עם מי :

יחזקאל פרק-ל

[ב] הילילו. מלשון יללה : **הה**. הוא כמו אהה והוא לשון צעקת יללה :
[ד] חלחלה. רתת ורעדה : **[ה]** הערב. מלי תערובות : **[ו]** גאון. ענין
רוממות וממשלה : **עוזה**. ענין חוזק : **[ז]** נחרבות. מלשון חרבה :
[ט] מלאכים. שלוחים : **בצים**. בספינות כמו וצי אדיר (ישעיה לג) :
להחריד. מלי חרדה : **[י]** והשבת. ענין בטול : **[יא]** עריצי. ענין חוזק
כמו כגבור עריץ (ירמיה כ) : **והריקו**. מלי ריק ר"ל ישלפו וירוקנו מתערה
: **חרבותם**. מלי חרב : **[יב]** חרבה. מלי חורב ויבש : **ומכרת**. ענין מסירה
וכן וימכרם ביד אויביהם (שופטים ב) : **והשימות**. מלשון שממון :
[יד] בנא. היא אלכסנדריא כתי"י : **[טו]** מעוז. ענין חוזק : **[טז]** חול
תחיל. מלשון חלחלה ורעד : **להבקע**. מלי בקיעה ופתיחה : **[יח]** חשך.
ענין מניעה כמו ולא חשכת (בראשית כב) : **מוטות**. ר"ל בדי העול :
[כא] חובשה. ענין קשירת מטלית על השבר וכן ולנשברת לא חבשה
(לקמן לד) : **חתול**. ענין כריכת המטלית וכן והחתל לא חתלת (לעיל טו)
: **לחבשה**. לקשרה : **[כד]** ונאק. ענין אנטה כמו יאנק חלל (ירמיה נא) :

יחזקאל פרק-לא

[ב] דמית. מלשון דמיון והשוואה : **[ג]** וחורש. ענין סעיף וכן כעזובת
החורש והאמיר (ישעיה יז) ור"ל יער בעל סעיפים : **מצל**. מלי צל :
עבותים. ענין קליעה כמו וענף עץ עבות (ויקרא כג) : **צמרתו**. כן יקרא
הסעיף העליון שבאילן העולה למעלה וכן צמרת הארז (לעיל יז) :
[ד] רוממתהו. מלי הרמה : **מטעה**. מלשון נטיעה : **תעלותיה**. אמת
המים כמו תעלת הברכה (ישעיה ז) : **[ה]** גבהא. אל"ף במקום ה"א :
ותרבינה. מלי רבוי : **סרעפותיו**. סעפותיו ור"ל ענפיו ויתכן שהוא מלשון
ברוב שרעפי (תהלים צד) שהיא ענין מחשבה וכמו שמלת סעיף משותף
לשניהם כמ"ש סעפים שנאתי (שם קיט) : **פארותיו**. גם הוא ענין ענף וכן
מסעף פארה (ישעיה י) : **[ו]** קננו. מלי קן והוא מדור העופות : **[ז]** וייף.
מלי יופי : **באורך**. עם אורך ובא הבי"ת במקום עם וכן הרק אך במשה
(במדבר יב) : **דליותיו**. הענפים הרמים וכן לפנות דליותיו (לעיל וז) :
[ח] עממוהו. ענין הסתר וכסוי וכן כל סתום לא עממוך (לעיל כח) : **בגן**
אלהים. על גן העדן יאמר : **דמו**. מלי דמיון : **[ט]** ויקנאוהו. מלי קנאה :
[יא] אל. ענין חוזק כמו אלי גבורים (לקמן לב) : **[יב]** ויטשוהו. ענין פזור
כמו וינטשו בלחי (שופטים טו) : **גאיות**. מלשון גיא ועמק : **אפיקי**. כן
יקראו המקומות הנגרים שם המים בחוזק כמו כאפיקים בנגב (תהלים

קכו) : **ויטשוהו**. ענין עזיבה כמו והנה נטש אביך (ש"א י) : **[יד] אליהם**. ענין חוזק כמו ואת אילי הארץ לקח (לעיל יז) : **שותי מים**. שהמים משקים אותם : **[טו] שאולה**. בור הקבר : **האבלתי**. מל' אבלות : **ויכלאו**. ענין מאסר וכן כלוא ולא אצא (תהלים פח) : **ואקדיר**. ענין שחרות כמו שמש וירח קדרו (יואל ב) : **עולפה**. ענין העדר הרגשה וחלשות כמו בניך עלפו (ישעיה נא) : **[טז] הרעשתי**. מל' רעש וחרדה : **שותי מים**. ר"ל שהמים משקים אותם : **[יז] וזרועו**. ענין חוזק ר"ל עתרו : **[יח] ככה**. כמו כן :

יחזקאל פרק-לב

[ב] אליו. כמו עליו בעי"ן : **כפיר**. הוא ארי בחור : **נדמית**. מלשון דמיון : **כתנים**. כמו כתנין והוא דג גדול כדמות נחש : **ותגח**. מלשון נגיחה והדפה בקרן או הוא ענין משיכה והוצאה כמו כי אתה גוחי מבטן (תהלים כב) : **ותדלח**. ענין דריסה עם עכירת המים ודומה לו במקרא שלאחריו : **ותרפוס**. ענין דריכה ורמיסה כמו מעין נרפש (משלי כה) : **[ג] בחרמי**. ענין רשת כמו משטח חרמים (לעיל כ"ו) : **[ד] ונטשתיך**. ענין פזור כמו וינטשו בלחי (שופטים טו) : **אטילך**. ענין השלכה כמו ויטילו את הכלים (יונה א) : **והשכנתי**. ענין חניה : **והשבעתי**. מל' שביעה : **[ה] הגאיות**. מל' גיא ועמק : **רמותך**. מלשון רוממות וגאווה : **[ו] צפתך**. עגין שטיית המים ממעל כמו צפו מים (איכה ג) : **ואפיקים**. הם המקומות שהמים נגרים ושוטפים בחוזק כמו כאפיקים בנגב (תהלים קכו) : **[ז] בכבותך**. מל' כבוי : **והקדרתי**. ענין שחרות וחושך כמו שמש וירח קדרו (יואל ב) : **[י] והשמותי**. ענין תמהון : **ישערו**. מלשון רוח סערה : **בעופפי**. מלשון עפיפה ופריחה ובלשון שאלה יאמר על התבערה : **[יב] בחרבות**. לשון חרב : **המונדך**. המון עמד : **עריצי**. ענין חוזק : **ושדדו**. ענין עושק : **[יג] תדלחם**. ענין רמיסה עם העכירה : **ופרסות**. כן יקראו הנעלים שברגלי הבהמות : **[יד] אשקיע**. ענין נפילת הדבר בעומק כמו ושקעה ביאור מצרים (עמוס ט) : **[טו] ונשמה**. מל' שממון וכפל הדבר על הפלגת השממון : **[טז] בנות**. ענין עדה כמו בת בבל (תהלים קלז) : **[יח] נהה**. מל' נהי ויללה : **אדירים**. חזקים : **[יט] נעמת**. מל' נעים ונחמד : **[כא] אלי**. ענין חוזק כמו ביד אל גוים (לעיל לא) : **[כג] בירכתי**. ענין סוף ואחרית כמו ולירכתי המשכן ימה (שמות כ"ו) : **חתית**. ענין שבר כמו חתתה קשתותם (ירמיה נא) : **[כד] וישאו**. מל' משא וסבל : **[כו] מחוללי**. מל' חלל והרג : **[כז] נופלים**. על המיתה יאמר : **חרבותם**. מל' חרב : **[ל] נסיכי**. ענין שררה כמו נסיכי סיחון (יהושע יג) : **צדוני**. כמו צדונים ונפלה המ"ם : **[לא] ונחם**. מל' תנחומין : **חילו**. צבאות עמו :

יחזקאל פרק-לג

[ב] מקציהם. ת"י מביניהון : לצופה. ענין הבטה וראיה : **[י]** נמקים. מלי המקה והמסה : **[טו]** חבול. ענין משכון כמו אם חבל תחבל שלמת רעד (שמות כב) : **[יז]** יתכן. מלי הכנה ומתוקן וכן חותם תכנית (לעיל כח) : **[כא]** הפליט. ענין המלטה כמו ויבא הפליט (ראשית יד) : **[כב]** ויד. כח חוזק הנבואה : **[כד]** החרבות. מלי חורבה : למורשה. מלי ירושה : **[כו]** על חרבכם. כמו בחרבכם ובא על במקום הבי"ת כמו וסגרו על מסגר (ישעיה כד) : **[כז]** במצדות. ענין מגדל חזק ומבצר כמו מצודת סלעים (שם לג) : ובמערות. הפירה בקרקע בבנין : **[כח]** ומשמה. מלי שממון וכפל הדבר לרוב השממון : ונשבת. ענין בטול ומניעה : גאון. מלי גאווה : עוזה. ענין חוזק : **[ל]** הקירות. מלי קיר וכותל : חד. אחד ונפלה האל"ף לקצר וכן הוא בלשון ארמי : נא. עתה : **[לא]** עגבים. עניינו לעג והתול כן ת"י : בצעם. ענין חמדה כמו מה בצע בדמי (תהלים ל) :

יחזקאל פרק-לד

[ב] הוי. ענין קריאה לצער : **[ג]** הבריאה. השמנה כמו ועגלון איש בריא (שופטים ג) : **[ד]** הנחלות. ר"ל כאוב באבר מן האיברים : חבשתם. ענין קישור כריכת המטלית על השבר כמו והנה לא חבשה (לעיל ל) : הנזחת. מלשון דחייה : רדיתם. ענין שלטנות וממשלה : ובפרך. ענין עבודה קשה המפדבת ומשברת את הגוף כמו לא ירדנו בפרך לעיניך (ויקרא כה) : **[ה]** ותפוצינה. ענין פזור : **[ו]** ישגו. ענין תעייה בדרך כמו משגה עור בדרך (דברים כו) : **[ח]** לבז. מלשון בזה ושלל : **[י]** ודרשתי. זה הלשון יאמר על תשלומי הגמול וכן אנכי אדרש מעמו (שם י"ח) : והשבתים. ענין בטול ומניעה : **[יא]** ובקרתים. ענין חקירה ודרישה כמו לא יבקר הכהן (ויקרא יג) : **[יב]** נפרשות. מלי הפרשה ופירוד : **[יג]** באפיקים. כן יקראו המקומות שנגרים שם המים בחתק כמו כאפיקים בנגב (תהלים קכו) : **[יד]** נוהם. מדורם : תרבצנה. ענין השכיבה לנוח : **[יז]** ואתנה. כמו ואתן : **[יח]** תרמסו. ענין דריכה ברגל : ומשקע. ענין נפילת הדבר בעומק כמו ושקעה כיאור מצרים (עמוס יט) : תרפשו. ענין דריכה ורמיסה כמו מעין נרפש (משלי כה) : **[כ]** בריה. שמנה כמו ועגלון איש בריא (שופטים ג) : רזה. כחושה כמו ומשמן בשרו יוזה (ישעיה וז) : **[כא]** ובכתף. הוא רוחב היד ממעל במקום חבורו בגוף : תהדופו. ענין דחיפה והכאה כמו אשר תדפנו רוח (תהלים א) : הנחלות. הכאובות באחד מן האיברים : **[כו]** גבעתי. היא א"י הגבוה מכל הארצות :

[כז] יבולה. ענין צמח וכן ארץ נתנה יבולה (שם סז) : **מוטות**. הם בדי העול והוא מל' מטה : **[כט]** מטע. מל' נטיעה : **אסופי**. ענין כליון כמו אסף אסיפם (ירמיה ח) : **ישאו**. מל' משא וסבל :

יחזקאל פרק-לה

[ג] ומשמה. מל' שממה וכפל הדבר לרוב השממון : **[ד]** חרבה. מל' חורבן : **[ה]** איבת. ענין שנאה כמו ואיבה אשית (בראשית ג) : **ותגר**. ענין הזלה ושפיכה כמו וכמים הנגרים ארצה (ש"ב יד) : **אידם**. ענין צער ומקרה רע כמו הלא איד לעול (איוב לא) : **[ח]** גבעותיך. מל' גבעה והר : **וגיאותיך**. מל' גיא ועמק : **אפיקיך**. הם המקומות שהמים מוגרים שם בחוזק : **[יא]** וכקנאתך. ענין כעס כמו הם קנאוני בלא אל (דברים לב) : **[יב]** נאצותיך. ענין בזיון כמו כי נאצו האנשים את מנחת ה' (ש"א ב) : **[יג]** והעתרתם. ענין רבוי כמו ועתר ענן הקטרת (לעיל ח) :

יחזקאל פרק-לו

[ב] ובמות. ענין גבהות כמו על במתי ארץ (ישעיה נח) : **למורשה**. מל' ירושה : **[ג]** שמות. מל' שממון : **ושאף**. ענין בליעה והמשכה אל הפה כמו שאפה רוח (ירמיה ב) : **ודבת**. ענין אמירה וע"פ רוב יאמר על האמירה הרעה וכן כי שמעתי דבת רבים (שם כ) : **[ד]** לאפיקים. מקומות שהמים נגרים שם בחתק : **ולגאיות**. מל' גיא ועמק : **לבז**. מל' בזיון : **[ה]** קנאתי. ענין כעס : **כלא**. כמו כלה בה"א : **בשאט**. ענין בזיון וכן בשאט בנפש (לעיל כה) : **מגרשה**. מלשון גרושין : **[ח]** תשאו. תצמחו ותגדלו : **[י]** תבנינה. מלשון בנין : **[יא]** והושבתני. מל' ישיבה : **[יב]** וירשודך. מל' ירושה : **לשכלם**. ענין מיתה ואבדון כמו והארץ משכלת (מ"ב ב). (יז) ובעלילותם. במעשיהם : **[יט]** ואפיץ. ויזרו. שניהם ענין פזור כמו כי נפץ העם (ש"א י"ג) וכמו וזריתי פרש (מלאכי ב) : **[כא]** ואחמול. מל' חמלה וחס : **[כה]** וזרקתי. ענין הזיה כמו וזרקו בני אהרן (ויקרא א') : **מים טהורים**. כן יקראו מי אפר פרה כי מטהר טומאת המת : **[כו]** ורוח. ענין רצון כמו הנני נותן בו רוח (ישעיה לו) : **והסירותני**. מלשון הסרה : **[ל]** ותנובת. ענין צמח ופרי וכן ויאכל תנובת שדי (דברים לב) : **[לא]** ונקוטותם. ענין כריתה כמו ונקוטו בפניהם (לעיל ו) : **[לג]** והושבתני. מל' ישיבה : **ונבנו**. מל' בנין : **החרבות**. מל' חורבה : **[לד]** הנשמה. מל' שממון : **תחת**. במקום : **[לה]** הלזו. הזאת וכן יאמר בלשון זכר האיש הלזה (בראשית כד) : **והנהרסות**. מל' הריסה ונתיצה :

בצורות. מלי מבצר וחוזק : [לח] במועדיה. מלי מועד וחג : צאן אדם.
ר"ל רבוי בני אדם :

יחזקאל פרק-לז

[א] ברות. ענין רצון : ויניחני. מלי הנחה : הבקעה. העמק : [ו] וקרמתי.
מלשון קרום כעין קליפה ובדרז"ל קרום שעלה מחמת מכה (חולין מ"ג)
: [ז] רעש. ענין נדנוד ותנועה : [ח] ויקרם. נעשה קרום : [ט] ופחי.
מלשון הפחה ונשיבה : [יא] נגזרנו. ענין כריתה כמו אמרתי נגזרתי
(איכה ג') : [יד] והנחתי. מלשון מנוחה : [יט] עץ. ר"ל שבט מלוכה ולפי
שעשה משל עץ אחז לשון עץ : עליו. ר"ל עמו בסמוך לו : את. עם :
[כב] יחצו. ענין חלוקה כמו ותחץ לארבע רוחות (דניאל י"א) :
[כג] ובשקוציהם. מלי שקץ ותעוב : [כד] ורועה. ר"ל מנהיג :
[כז] משכני. ר"ל השראת שכינתי והוא מלשון משכן וחנייה :

יחזקאל פרק-לח

[ב] גוג. כן שם המלך : המגוג. משך ותובל. שמות אומות והיו מבני יפת
כמ"ש בני יפת גומר ומגוג ומדי ויון ותובל ומשך ותירס (בראשית י)
: [ד] ושובבתיך. ענין מרד והליכה בדרכי הלב כמו משובה ישראל (ירמיה
ג) : חחים. הם הטבעות שמשימים בלחי החיה למושכה ע"י וכן
ויביאוהו בחחים (לעיל יט) : בלחייך. כן נקראו חלק הפה ממעל ומתחת
: מכלול. מלשון כל ר"ל כלול בכל יופי : צנה ומגן. שמות כלי מלחמה
עשויים להציל ממכת חרב וחנית : תופשי. אוחזי : חרבות. מלי חרב :
[ה] וכובע. כן יקרא כלי המגן שעל הראש : [ו] אגפיה. כנפיה וכן וכל
אגפיו (לעיל י"ב) ויאמר על התפשטות החיילות : [ז] הכון. מלי הכנה :
קהליך. אסיפת עם : [ח] תפקד. ענין זכרון כמו וה' פקד (בראשית כא) :
משובבת. מלשון הושבה : [ט] כשואה. ענין חושך כמו אמש שואה
ומשואה (איוב ל) : אותך. עמד : [יא] פרזות. כן יקראו הערים אשר אין
חומה להם וכן פרזות תשב ירושלים (זכריה ב) : השוקטים. מלי השקט
ומנוחה : ובריה. הוא המטה הסוגר הדלתות : [יב] עושה. ענין אסיפה
כמו ואת הנפש אשר עשו בחרן (בראשית יב) : טבור. הוא השרר ובדרז"ל
ופיו סתום וטבורו פתוח (נדה ל) וכן מעם טבור הארץ (שופטים ט)
: [יג] כפיריה. אריה בחור יקרא כפיר : הקהלת. אספת : לשאת. לקחת
: [יט] ובקנאתי. ענין כעס : עברתי. מלי עברה וזעם : [כ] ורעשו. ענין
נדנוד ותנועה חזקה : הרמש. כן יקראו בריות קטניות קצרי הרגל וכן

רמש וצפור כנף (תהלים קמח) : **המדרגות**. ענין מעלות כמו בסתר המדרגה (ש"ה ב) : **כב** **ונשפטתי**. ענין ויכוח כמו כי באש ה' נשפט (ישעיה סו) : **אלגביש**. אבני ברד דומות אל אבן יקר הנקרא גביש וכן ואתנה אבני אלגביש (לעיל יג) : **וגפריית**. שם המין הבוער :

יחזקאל פרק-לט

ב **ושובבתיך**. ענין מרד והליכה בדרכי הלב : **וששאתיך**. ענין הסתה ופתוי כמו הנחש השיאני (בראשית ג) : **ד** **אגפידך**. חיל צבאות עם : **לעיט**. כן יקרא עוף דורס וכן לעיט הרים (ישעיה יח) ולתוספת ביאור אמר צפור כל כנף ר"ל כל בעל כנף : **ז** **אחל**. מלי חלול : **ט** **ובערו והשיקו**. מלי הבערה והיסק וכפל הדבר במ"ש : **בנשק**. כלי זיין כמו נשק בית היער (שם כב) : **וברומח**. חנית : **י** **ישאו**. ענין לקיחה : **יחטבו**. ענין כריתה וחתוך כמו מחוטב עציך (דברים כט) : **יא** **גי**. עמק : **וחוסמת**. ענין סתימה וסגירה כמו לא תחסום (שם כה) : **יד** **יבדילו**. ענין הפרשה : **את העוברים**. עם העוברים : **מקצה**. מסוף : **יחקורו**. ענין חיפוש ודרישה : **טו** **ציון**. סימן ואות כמו מה הציון הלז (מ"ב כג) : **ית** **כרים**. כבשים שמנים : **ועתודים**. הם הזכרים מן העזים : **מריאי בשן**. ענין פטום ושמן כמו ושלם מריאכם (עמוס ה) ובשן הוא מקום מרעה שמן כמ"ש פרות הבשן (שם ד) ור"ל פטומים ומשומנים במרעה בשן : **כב** **והלאה**. ולהלן : **כג** **מעלו בני**. כחשו ושקרו בי כמו ומעלה בו מעל (במדבר ד) ת"א ותשקר ביה שקר : **כולם**. ר"ל רובם כי הרוב ככל : **כה** **שבות**. מלי שבי הגולה : **וקנאתי**. ענין נקמה כמו בקנאו את קנאתי (שם כה) : **כז** **ונשו**. כמו ונשאו והיא מלי משא וסבל : **כז** **בשובבי**. מלשון השבה : **כח** **וכנסתיים**. מלי הכנסה :

יחזקאל פרק-מ

א **בעצם**. ענין עצמות הדבר וגופו וכן לא נכחד עצמי ממך (תהלים קלט) : **ב** **ויניחני**. מלי הנחה : **כמבנה**. מלי בנין : **ג** **ופתיל**. חוט כפול ושזור כמו פתיל תכלת (שמות לט) והוא קו המדה : **וקנה**. מטה ומקל : **ה** **וטופח**. כן יקרא מדת ד' אצבעות אגוד יחד : **ו** **במעלותיו**. הם המדרגות שעולין דרך בם : **סף**. כן יקרא מזוזות הפתח וכן וירעשו הספים (עמוס ט) : **ז** **והתא**. ענין חדר מה וכן אל תא הרצים (מ"א יד) ויקרא כן על כי הוא בגבול גוף הבנין והוא מלי תתאו לכם (במדבר לד) שהוא ענין גבול : **אולם**. ענין בית שער ועשויה כעין כפה ממעל : **מהבית**.

מבפנים : **[ט] ואילו**. כן יקראו המזוזות על כי היו עגולים כאילן אלה :
[י] מפה. מכאן וכן עד פה תבוא (איוב לח) : **[יב] וגבול**. ר"ל מקום פנוי
מבלי בנין : **[טו] ועל פני**. הוא ענין גובה ע"ש שפני האדם הוא בגובה
הגוף : **האיתון**. ענין ביאה כמו אתא בוקר (ישעיה כ"א) : **על**. כמו עם :
לפני. ענין גובה : **[טז] אטומות**. ענין סתימה כמו אוטם אזנו (שם לג) :
אל התאים. ר"ל בהתאים אל במקום בי"ת וכן ואל הארון (שמות כה) :
אליהמה. הם המזוזות : **לאלמות**. מל' אולם : **ואל איל**. והאיל הוא
המזתה : **[יז] לשכות**. חדרים כמו ויביאם לשכתה (ש"א ט) : **ורצפה**.
ענין הצעת אבנים למדרך הרגל וכן על רצפת בהט ושש (אסתר א) :
[יח] כתף. צד ועבר : **לעומת**. נגד : **[כו] עולותיו**. מעלותיו : **[לח] ידיחו**.
ענין רחיצה ושטיפה במים : **[לט] אליהם**. אצלם בסמוך להם :
[מב] גזית. מל' גזיזה ור"ל מסותתות ביושר : **ויניחו**. הווי"ו יתירה :
[מג] והשפתים. ת"י ענקלין והם וויין על רביעית הארז שעל העמודים
כפופים ראשיהם למעלה שתולין בהם הקרבנות ומפשיטין אותן :
מוכנים. מל' הכנה וקביעות : **בבית**. מבפנים : **[מד] שרים**. מלשון שיר
ור"ל משוררים : **ופניהם**. ר"ל פתחיהם שהוא פני הבית : **[מה] לכהנים**.
משרתי ה' יקראו כהנים ואם אינם מבני אהרן : **[מז] מרובעת**. מלשון
רבוע : **הבית**. כן יקרא ההיכל כי היה מקורה כעין בית ולא כן החצירות
:

יחזקאל פרק-מא

[ב] וכתפות. ענין עבר וצד : **[ה] קיר**. כותל : **הצלע**. הוא חדר מה ובבנין
שלמה נקרא גם יציע ויקרא צלע לפי שהוא בצלע הבית ויציע שהוא
מקום צנוע : **[ז] ונסבה**. מל' סביב ויאמר על בנין המררקות שהיתה
בתמונת עמוד והעולה בה מסבב את העמוד בדרך הלוכו, או יאמר על
בנין המסיבה והוא שם חדר מה שהיה מסבב כל הצלעות מצפון ומדרום
: **על העליונה**. אל העליונה : **לתיכונה**. לאמצעית כמו והבריח התיכון
(שמות כו) ובאה הלמ"ד במקום בי"ת כמו ישבת לכסא (תהלים ט) ור"ל
בדרך התיכונה : **[ח] מוסדות**. מל' יסוד : **מלו**. באה הווי"ו במקום אל"ף
ור"ל קנה שלם : **אצילה**. ר"ל גדולה והוא כענין ואל אצילי בני ישראל
(שמות כט) : **[ט] ואשר**. ת"י ואתר והוא תרגומו של מקום : **מונח**.
מלשון הנחה ועזיבה : **בית צלעות**. כמו לבית צלעות ר"ל לבנין צלעות :
[יב] והבנין. הוא שם כולל על הצלעות והמסיבות : **אל פני**. לפני :
הגזרה. ת"י בצורתא ועל הבית יאמר שהוא גבוה למעלה מהצלעות
ומהמסיבות כי בצר הוא ענין גבהות וכמ"ש גדולות ובצורות בשמים
(דברים א) כי בנין גבוה הוא מבצר ומשגב : **פאת**. עבר ורוח :
[יג] והבניה. הוא הצלע : **וקירותיה**. כתלים : **[טו] ואתיקיהא**. ת"י
זויתהא ועל בית החליפות יאמר שעמדו בזויות הבית מזה ומזה נשען

לבנין האולם : **[טז] הסיפים**. מזוזות הפתחים : **האטומות**. הסתומות במחיצה בהירה וזכה : **והאתיקים**. הם כעין עמודים מרובעים בולטים מחוץ לכותל רחבים מלמטה והולכים וכלים כלפי מעלה ועשויות לחזק וכן אתיק אל פני אתיק (לקמן מב) : **שחיף**. ענין לוח וכן ת"י נסרין דארזא : **[יח] כרובים**. פרצוף תינוק כי תרגום של תינוק הוא רביא : **ותמורים**. צורת אילן תמר : **[כא] רבועה**. מרובעת ור"ל לא עגולה אבל לא היתה שוה הצלעות : **[כב] ומקצעותיו**. ענין זויות כמו ולמקצעות המשכן (שמות כו) : **[כד] מוסבות**. מל' סבוב : **[כה] ועב עץ**. כמו ועץ עב : **[כז] כתפות**. עבר וצד : **וצלעות**. הם הקירות השוכבים על ראשי הכתלים ועליהם מניחין ראשי קורות התקרה והוא מלשון צלע וצד כי המה בצדדי הבית : **והעובים**. הם קורות התקרה שהמה עבים קצת :

יחזקאל פרק-מב

[א] הגזרה. זה ההיכל ובית קה"ק : **הבנין**. הם הצלעות והמסיבה : **[ג] רצפה**. ענין הצעת אבנים למדרך הרגל : **אתיק**. עמוד מרובע בולט מהכותל רחב מלמטה והולך וכלה מלמעלה והוא עשוי לחיזוק וכן והאתיקים (לעיל מא) : **בשלישים**. מלשון שלשה : **[ד] מהלך**. ר"ל דרך ושביל : **[ה] קצורות**. מלשון קצר ר"ל צרות ודחוקות : **יכלו**. כמו יאכלו והוא ענין המעטה באויר החלל ובדרז"ל כמה לוחות אוכלות בארון (ב"ב יד) : **ומהתיכונות**. מהאמצעית : **[ו] נאצל**. ענין הפרשה כמו אצלת לי ברכה (בראשית כז) : **[ז] וגדר**. כותל : **[ט] המביא**. מל' ביאה : **[יב] הגדרת הגינה**. ת"י דוכן ליואי ולשון גדרת הגינה ר"ל בנין גדר הגון וראוי ולשון הגון הוא ידוע בדרז"ל, או יתכן שהוא מל' גגון ור"ל מקום שהלויים עומדים ומנגנים בשיר : **[יד] ולא יצאו**. הוי"ו יתירה : **ושם**. הוי"ו היא במקום אבל : **ישרתו**. ענין עבודה : **[טו] וכלה**. ענין השלמה : **[כ] להבדיל**. ענין הפסק והפרשה : **לחול**. מל' חולין והוא הפוך הקדש :

יחזקאל פרק-מג

[ב] האירה. מלשון אורה : **[ג] וכמראה וגו'**. כמראה. שני כפ"י הדמיון יורה על דמיון גמור וכן כעם ככהן (ישעיה כד) : **אל נהר**. על נהר : **[ה] ותשאני**. ענין לקיחה וכן ובתים ונשאו (מיכה ב') : **[ז] כפות רגלי**. כמו שיקרא שטחית היד כף כן יקרא שטחית הרגל : **ובפגרי**. כן יקרא גוף המת : **במותם**. כמו בבמותם והוא מלשון במה ומזבח : **[ח] ספס**.

כן יקרא גם המפתן וכאשר יקראו המזוזות וכן וידיה על הסף (שופטים יט) : **ואכל**. מלשון כליון והשחתה : **[ט] ממני**. ר"ל ממקום משכן שכינתי : **[י] תכנית**. מל' הכנה ומתוקן : **[יג] וחק**. מל' חקוי וקביעות תהו היסוד כן ארז"ל (מנחות צז) : **וגבולה**. הם הקרנות שהם בגבול המזבח ולתוספת ביאור אמר אל שפתה : **זרת**. היא חצי האמה וכן זרת ארכו (שמות כח) : **גב**. שטח הגובה וכן ותבני לך גב (לעיל יו) : **[יד] העזרה**. דפוס בנין המזבח קורא בשם עזרה : **[טו] וההראל**. הוא כמו האריאל ובאה הה"א במקום האלף ונשמטה היו"ד וכן יקרא שם המזבח כמו והיתה לי כאריאל (ישעיה כט) ונקרא כן ע"ש שירד עליו האש מהאל מן השמים ורבעה עליו כארי : **[טז] רבוע**. מרובע : **רבעיו**. צדדיו וכן על ארבעת רבעיהם (לעיל א) והוא מל' רבע כי כל צד הוא רבע כי ארבע צדדים יש : **[יז] ומעלתהו**. הכבשים שהיו אל המזבח : **פנות**. מל' הפנה וסבוב : **[כ] פנות**. מל' פנה וזויות : **וחטאת**. ת"י ותדכי והוא ענין טהרה : **וכפרתהו**. הוא ענין קנוח ועש"ז יקרא המזרק כפור כי הכהן הזורק מקנח אצבעו מן הדם בשפת המזרק ובדרז"ל ובעי לכפורי ידי בההוא גברא (גיטין נו) : **[כא] במפקד**. ענין כליון וחסרון כמו ולא נפקד ממנו איש (מדבר ל"א) : **[כג] בכלותך**. ענין השלמה וגמר : **[כו] ומלאו ידיו**. כן נקרא החנוך בלשון המקרא כמו ומלאת יד אהרן (שמות כט) וענין חנוך הוא התחלת הדבר במה שיעמוד בו לעולם : **[כז] והלאה**. ולהלן עד עולם : **ורצאתי**. מלשון רצון :

יחזקאל פרק-מד

[ג] לחם. כן יקרא גם הבשר כמו את קרבני לחמי (במדבר כ"ח) : **[ו] מרי**. ענין מרד וסרוב : **[ז] ערלי לב**. ענין חתימה וכן ערלה אזנם (ירמיה ו') : **[ח] ותשימון**. ענין עשיה : **[י] הלויים**. ר"ל הכהנים בני לוי : **בתעות**. מלשון תועה והושאל מהתועה מדרך הישר ללכת דרך אחר : **[יא] פקודות**. ענין מינוי וגזברות כמו להיות פקידים בית ה' (שם כ"ט) : **[יג] לכהן**. ענין שירות ועבודה : **[יח] פארי**. כן יקראו המגבעות כמ"ש פארי המגבעות (שמות ל"ט) ויקראו כן ע"ש היופי וההדר שבהן : **ביזע**. מלשון זיעה : **[יט] יפשטו**. ענין הסרת המלבוש : **[כ] יגלחו**. ענין קציצת השער : **ופרע**. כן יקרא גדול השער כמו את ראשו לא יפרע (ויקרא כ"א) : **ישלחו**. ענין התפשטות כמו תשלח קציריה (תהלים פ') : **כסום יכסמו**. מלשון והחטה והכסמת (שמות ט') והוא מין זרע : **[כג] יורו**. מלשון הוראה ולמוד : **[כח] ואחוזה**. ענין חלק ונחלה : **[כט] חרם**. ר"ל הקדש וכן כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר י"ח) : **[ל] בכורי**. בשול התבואה יקרא בלשון בכור וכן ראשית בכורי אדמתך (שמות כ"ג) : **עריסותיכם**. ענין בצק ועיסה כמו מראשית עריסותיכם (במדבר י"ט) : **להניח**. מלשון הנחה :

יחזקאל פרק-מה

[א] **תרימו תרומה**. ענין הפרשה כמו ויקחו לי תרומה (שמות כ"ה) : מגרש : **[ב]** **מגרש**. ענינו מקום פנוי מבלי זריעה ואילנות וכן ומגרש לערים (במדבר ל"ה) : **[ד]** **ומקדש**. ענין הזמנה כמו ויקדישו את קדש בגליל (יהושע כ') : **[ו]** **לעומת**. ר"ל בשוה וכן האופנים לעומתם (לעיל י') : **[ז]** **אל פני**. ואל פני. ר"ל לפני : **מפאת**. מעבר : **[ח]** **לארץ**. כמו בארץ ובהה הלמ"ד במקום בי"ת וכן ישבת לכסא (תהלים ט"ו) ומשפטו בכסא : **יונו**. מלשון אונאה הוא ענין עושק כמו ואיש לא יונה (לעיל י"ח) : **[ט]** **ושוד**. ענין עושק : **גרושותיכם**. מלשון גירושין והשלכה : **[י]** **מאזני**. כף מאזני משקל : **ואיפת**. זהו מדת היבש בת ג' סאין : **ובת**. זהו מדת הלח בת ג' סאין וכן ויין בתים עשרים אלף (ד"ה ב' ב') : **[יא]** **תוכן**. ענין חשבון כמו ותוכן לבנים תתנו (שמות ה') : **לשאת**. לקחת כמו ובתים ונשאו (מיכה ב') : **החומר**. מדה של שלשים סאים וכן וחומר שעורים (הושע ג') : **מתכונתו**. חשבונו : **[יב]** **והשקל**. שם משקל : **גרה**. שם מטבע מעה וכן עשרים גרה השקל (שמות ל') : **המנה**. הוא ליטרא וכן שלשת מנים זהב (מ"א י') : **[יג]** **וששיתם**. מלי שש ר"ל תחלקו לקחת הששית : **[יד]** **הכור**. כן נקרא החומר וכן כורים עשרים אלף (דה"ב ב') : **[טו]** **ממשקה**. ת"י מפטימא ר"ל שמן בעל מוח רב מושקה בלחלוחית וכמ"ש ומוח עצמותיו ישקה (איוב כ"א) ועל המנחה נאמר בדרך השאלה : **[יז]** **והנסך**. יין לנסכים : **מועדי**. מלשון וועד ואסיפה : **[יח]** **תמים**. שלם ממום : **וחטאת**. ותטהר : **[יט]** **פנות**. זוויות : **העזרה**. כן יקרא דפוס בנין המזבח כמ"ש ומהעזרה הקטנה (לעיל מ"ג) : **[כ]** **שוגה**. מלשון שגגה : **ומפתי**. שוטה וסכל : **וכפרתם**. הוא ענין קנוח וכן וכפרתהו (שם) : **[כא]** **שבעות**. כמו שבעת בלא וי"ו וכן למעלה לעמות אחד החלקים והוא כמו לעמת בלא וי"ו : **[כד]** **הין**. שם מדה ובו י"ב לוגין :

יחזקאל פרק-מו

[ב] **מפתן**. הוא האסקופה וכן כרותות אל המפתן (ש"א ה') : **[ה]** **מתת**. מלי נתניה : **[ו]** **תמימים**. כמו תמים או אמר לשון רבים על כל הפרים של כל ראשי החדשים : **[ז]** **תשיג ידו**. לשון זה יאמר על ערך העושר וכן על פי אשר תשיג יד הנודר (ויקרא כ"ז) : **[ט]** **נכחו**. נגדו כמו לנוכח אשתו (בראשית כ"ה) : **[יד]** **לרוס**. ענין זלוף ונטיפה כמו רסיסי לילה (ש"ה ה) : **הסלת**. קמח יפה : **[טז]** **אחוזתם**. ענין החזקה : **[יז]** **הדרור**. כן יקרא היובל כי הוא ענין חפשי כמו וקראתם דרור (ויקרא כה) : **ושבת**. כמו

ושבה : **[יח] להונותם**. ענין עושק כמו ולא יוגו עוד (לעיל מה) : **יפוצו**. ענין פזור כמו נפצו צאנו (לעיל לד) : **[יט] במבוא**. בדרך ביאה : **כתף**. עבר וצד : **הפונות**. מלשון הפנות : **בירכתים**. בקצה וסוף כמו ולירכתי המשכן (שמות כו) : **[כ] יאפו**. מלשון אפייה : **[כא] מקצועי**. זווית וכן ומקצועותיו לו (לעיל מא) : **[כב] קטורות**. ענין עשן כמו כקיטור הכבשן (בראשית יט) : **מהקצעות**. כמו מהמקצעות ר"ל מהזוויות : **[כג] וטור**. ענין שורה וכן שלשה טורי גזית (מ"א ו) :

יחזקאל פרק-מז

[א] מפתן. איסקופה כמו כרותות אל המפתן (ש"א ה) : **פני הבית**. כן נקרא פתח הבית : **[ב] מפכים**. מל' פך והוא שם כלי מה כמו פך השמן (שם י) : **[ג] וקו**. הוא חבל המדה : **אפסים**. מל' פס והאל"ף נוספת והוא כף הרגל וכאשר יקרא כף היד בלשון פס כמ"ש ומלכא חזי פס ידא (דניאל ה) : **[ד] ברכים**. הם הכרעים : **מתנים**. הם החלצים : **[ה] גאו**. ענין גודל וכן היגאה גומא (איוב ח) : **שחו**. ענין שטיה במים ממעל כמו כאשר יפרש השוחה לשחות (ישעיה כה) : **[ח] הגלילה**. מחוז וכן גלילות פלשת (יואל ד) : **הערבה**. ת"י במישרא : **ונרפאו**. מל' רפואה ר"ל ימתקו : **[ט] חיה**. ר"ל שיש בה חיות ואמר לתוספת ביאור : **ישרץ**. ענין ההולדה עם הרבוי וכן פרו וישרצו (שמות א) : **[י] דוגים**. ר"ל צידי דגים : **משטוח**. ענין פרישה : **לחרמים**. לרשתות וכן משטח חרמים תהיה (לעיל כו) : **למינה**. מל' מין : **[יא] בצאתיו**. כן יקרא כניסת המים במקום הטיט הלח וכן היגאה גומא בלא בצה (איוב ח) : **וגבאיו**. ענין חפירה ובור כמו ולחשוף מים מגבא (ישעיה ל) : **ולא ירפאו**. הא' יתירה וטפלה : **[יב] יבול**. ענין כמישה כמו ועלהו לא יבול (תהלים א') : **יתום**. ענין כליון והשלמה כמו תם הכסף (בראשית מז) : **יבכר**. כן יקרא בשול הפירות כמו בכורי ענבים (במדבר יג) : **לתרופה**. מל' רפואה : **[יג] גה**. כמו זה והגימ"ל הוא במקום הזי"ן באטב"ח וכן לבג לגוים (לעיל כה) ור"ל לבז לגוים : **חבלים**. חלקים על כי הדרך לחלק נחלה במדידת החבל וכן והיה חבל לשארית וגו' (צפניה ב) : **[יד] ונפלה**. זה הלשון יאמר על הירושה וכן למטה והיה תפילו ובדרז"ל ביום אתה מפיל נחלות (ב"ב קי"ג) : **[יח] על הים**. עד הים וכן וירכתו על צידון (בראשית מט) : **תמודו**. מל' מדידה : **[יט] נגב תימנה**. כפל המלה בשמות נרדפות כמו אדמת עפר (דניאל י"ב) : **[כ] נוכח**. נגד כמו לנוכח אשתו (בראשית כ"ה) : **[כב] כאזרח**. כן יקרא ישראל גמור כמו האזרח והגר הגר (ויקרא טז) :

יחזקאל פרק-מח

א אל יד. אצל מקום כמו יד אבשלום (ש"ב יח) : **ב** ועל גבול. סמוך לגבול כמו ועליו מטה מנשה (במדבר ב) : **ג** ולאלה. כמו ובאלה ובאה הלמ"ד במקום בי"ת וכן ישבת לכסא (תהלים ט) : **יא** המקודש. כמו המקודשים והוא דרך כלל : **תעו**. הוא לשון מושאל מן התועה בדרך : **יב** תרומיה. ענין הפרשה : **יג** לעומת. ר"ל שוה לה וכן והאופנים לעומתם (לעיל י) : **יד** ימר. מלי תמורה וחלוף : **טו** על פני. ר"ל באורך : **למושב**. מלשון ישיבה : **ולמגרש**. יקרא כן לפי שהוא חוץ לעיר וכאלו נגרש מן העיר : **כ** רביעית. מרובעת : **אל**. כמו עם : **אחוזת**. חלק ונחלה : **כא** אל פני. לפני : **על פני**. כמו אל פני : **על גבול**. עד הגבול : **כב** ומאחוזת. הוא במ"ם ההשוואה כמו מגדיש ועד קמה (שופטים טו) : **ור"ל** בין גדיש וכו' : **כח** אל פאת. בפאת : **על היס**. אל היס : **כט** מחלקותם. מלשון חלוקה : **ל** תוצאות. השערים שיוצאין בהן : **לב** ואל פאת. ובפאת : **ושער**. הוי"ו יתירה וטפילה : **לג** מדה. הוא קנה המדה בת ששה אמות :